

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre 36 kor.
Fél évre 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy héra 3 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Usztorok, március 8.

Kedvezően végződött ütközetek Tiroiban.

Budapest, március 7. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti és délkeleti hadszíntér:
A helyzet változatlan.

Olasz hadtér:

A tiroli keleti arcvonal több szakaszán lefolyt ütközetek reánk nézve kedvező eredménnyel végződtek. Egy ellenséges osztagot, amely a Mazo patak torkolatánál levő állásaink ellen előrenyomult, elűztünk. Az olaszoknak két éjszakai támadása costabellai állásaink ellen csapataink szívós ellenállásán meghiúsult. Az ellenségnek egy támadási kísérlete a Monte Sief ellen már zárótűzünkben összeomlott. Az ott véghezvitt robbantás, amely állásaink ellen irányult, csak az olasz állásokat rongálta meg. — Hőfőnök al-tábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Élénk tűzérési tevékenység minden fronton.

— Tizenöt ellenséges repülőgép egy napon. —

Berlin, március 7. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadtér:

A Scarpe mentén, az Ancretől és a Sommetől két oldalt a Champagneban és a Maas keleti partján tegnap élénk volt a tűzérési tevékenység. A felderítő osztagoknak is több összeütközése volt az árkot tartó csapatokkal. Este a franciák megtámadták Verdun északkeleti arcvonalán a Courrieres-erdő mellett levő új állásainkat. Tűzelésünkkel visszavertük őket. A derült időjárás kedvezett a repülőknél feladataik teljesítésében. Számos légi harcban 15 ellenséges repülőgépet lőtünk le. Mi az ellenség behatása folytán csupán egy repülőgépet veeztettük el.

Keleti hadtér:

A Keleti tenger és Fekete tenger között a hideg enyhültével egyes szakaszokon a tűzelés megélénkült. A gyalogsági tevékenység csekély volt.

Macedóniai hadtér:

A Vardar és a Doiran-tó között és a Struma-lapályon őrséink visszaverték az angol századok előretöréseit. Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Március 8.

Holnaptól kezdve a hatósági üzletek teljesen megszűntek s az élelmiszerárúsitást ismét a kereskedők végzik. Arad város vezetősége egy nemes gesztussal s úgy látszik: könnyű szívvvel lemondott az „üzlet”-ről a kereskedők javára, akiknek ajkán örökös volt a panasz a — mellőzés miatt. Most megkapták, amire vágyakoztak: árulhatnak lisztet, borsót, krumplit, babot, rézesedhetnek a nyereségben és szolgálhatják a város érdekeit ép oly becsületes törekvéssel, mint a saját érdekeiket.

Jelenleg tehát úgy áll a helyzet, hogy csupa meglegedés és öröm köszönti e változást. A város örül, hogy megszabadult a detail üzlettől, a kereskedők örülnek, hogy ismét kereskedhetnek. Most már úgy illenék, hogy ebből az általános örömből a fogyasztó publikum is kivenné a részét. Egy kis öröm bizony már elérné az ő számláján is.

A kereskedők akkor, midőn a közéletmezést maguknak kérték és magukra vállalták, nehéz, de jutalmazó munkára vállalkoztak. A háborús élet megtaníthatott minden józanul ítélkező üzletembert arra az igazságra, hogy a — becsület a legjobb üzlet. Az aradi kereskedők ellen három év alatt nagyobb szabású vád nem is fordult elő: ezért ma indokolt a benők bizóknak a reménysége. Ezeknek a táborában nem kis szomorúságot keltené e reménységekben való csalatkozás. Hisszük, hogy ez nem fog bekövetkezni, hogy az aradi kereskedők a vállalt munkát nemcsak az anyagi érdekre való tekintettel fogják legjobb tudásuk szerint elvégezni, hanem annak a misszióknak a tudatában is, mely egy 70000 lakosu város közéletmezésének becsületes ellátásában rejlik.

De a fogyasztó közönségnek is alkalmazkodnia kell az új rendhez. Az ilyen változások sökkenések nélkül nem képzelhetők. A helyes irányt csak türelemmel lehet megtalálni. Siessen a publikum a jóakaratu és törekvő kereskedők segítségére, de egyszersmint legyen résen a vigyázon a saját érdekeire is. Legyen figyelmes a kereskedők nehéz helyzetével szemben, de megrövidíteni és kijátszani ne hagyja magát. Ott, ahol észreveszi, hogy letértek a becsület utjáról: egy pillanatig se késlekedjék a feljelentéssel, mert ha a közönségtől rendet várunk, a kereskedőktől egyenesen rendet követelünk. (c)

LEGUJABB.

Bjél 2 orzhor érkezett
telefoajelentés.

Parlamenti eszuy készöl Washingtonban.

A Wolf ügynökség jelenti este: Nyugatról és keletről nem jelentenek nagyobb harc eseményt.

A Corriere della Sera jelenti Pétervárról: Az összes gyárat bezárták, miután munkás zavargásoktól tartanak.

A Reuter ügynökség jelenti: Az entente hatalmak között teljesen egyenlő álláspont uralkodik a kínai helyzettel szemben. Az entente szoros együttműködésben meg ad Kinának minden tanácsot, amit kér. Azonban az entente-nak állítólagos jegyzékéről, amit Kinához intézet volna, semmit sem tudnak. Kinával tényleg folynak pénzügyi segítségre vonatkozó tanácskozások. A segítség azonban csak akkor lesz aktuális, ha Kina elhatározza, hogy Németországgal való viszonyait megszakítja. Kina valamennyi vezető személyisége a szakítás mellett foglalt állást. A szakításnak azonban némi technikai akadályai vannak és ezeket meg kell oldani, mielőtt az elnök a szakításhoz való hozzájárulását adná.

Washington. Lodge szenátor ismét be akart terjeszteni egy törvényjavaslatot a fegyveres semlegességről. A szenátus elnöke azonban kijelentette, hogy a kongresszus betegezte ülészakát. Több szenátor kijelentette, hogy javasolni fogják a szenátus házszabályainak módosítását. Az elnök megkérdezte jogi tanácsadóitól, hogy az ő felhatalmazása kiterjed-e a kereskedelmi hajók felfegyverzésére is. Az elnök hosszas tanácskozásokat folytatott Lansinggal és Daniels tengerészeti államtitkárral.

A Reuter-ügynökség jelenti: A központi büntető törvényszék ma kezdte meg Lloyd George és Henderson ellen tervezett merénylet részeseinek bűnygyében a tárgyalást. A főügyész a vádlottakról azt mondotta, hogy azok veszedelmes forradalmárok, akik el vannak telve hazájuk iránt való gyűlölettel és ki akarják hazájuk kezéből ütni azt az eszközt, amellyel a háborut eredményesen folytathatná.

Madrid. A spanyel kormány hivatalosan megcáfolja azt a hirt, mintha megengedte volna, hogy a kereskedelmi flotta egy részét átadják Angliának.

Stone leleplezte Wilson terveit.

— Nagy botrányok az amerikai szenátus ülésén. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Wilson elnök üzenetét Berlinben egyes maóvernek tekintik, amely csak arra irányul, hogy a békére vonatkozó terveket elhalassza, míg az elnök a háborús felhatalmazásokat meg nem kapja. Az elnöknek a békére vonatkozó javaslatai már régóta ismeretesek és az erre vonatkozó német álláspontot már hivatalosan is közölték az elnökkel. Wilson tettei és szavai nyíltan ellenkeznek a béketervekkel és az elnöknek az a főcélja, hogy egy tüntesse fel a dolgokat, mintha még mindig a semleges politikát tartaná szem előtt és mintha azokért szálana sikra.

A Petit Parisiennek Washingtonból arról a szenátusi ülésről, amelyen Stone szenátor vezetése alatt álló csoport megobstruálta az elnök javaslatait a tegyveres semlegességről, a következőket jelentik: Az ülésen viharos jelenetek játszódtak le. Amikor Stone szenátor befejezte beszédét, mely öt órán át tartott, párthívei John Jones és Emil Jorris szenátorok akartak felszólalni, hiába kísérelte meg Hichous szenátusi elnök a vita befejezését kierőszakolni. Híjfel után egy óra tájban még mindig tartott az ülés és ekkor hetven szenátor szavazást kért, de Owen Stone szenátor párt-

hive még mindig folytatta beszédét és teljes téllenségre kárhóztatta a többséget. Közben a leghevesebb összeütközésekre került a sor, úgy, hogy a két párt nem egyszer majd boxal ment egymásnak. Különösen hatalmas izgalmat keltett Stone szenátor leleplezése az amerikai tengerészeti hatóságoknak a német tengeralattjárók ellen tervbe vett rendszabályairól, melyben Stone kijelentette, hogy azt tervezik, hogy az amerikai kereskedelmi hajók kis torpedó üldöző naszádokat vigyenek magukkal a fedélzeten, amelyeket a veszélyes zónán lebocsájtának, hogy a német tengeralattjárókat elpusztítsák.

A Times jelenti Washingtonból: A szenátus kisebbsége el van tökélve, hogy Wilson kérelmét a házzabály revízió iránt obstrukcióval is megakadályozza. Több republikánus, aki Wilson fölhatalmazása mellett volt, kijelentette, hogy e szándékában az ellenzék támogatni fogja. Az obstrukció az eddigi alkotmány szerint hetekig kihúzhatja a revízió tárgyalását.

Aki a „szívét“ a jobb karján viseli.

— Farkas József albáró és álszázados. — Elfogták Papakosztia cimboráját. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Kedden este a Bécsből Budapest felé induló személyvonaton együtt utazott Elek Sándor bankigazgató és Krieger Dezső, a nagyborsányi börtény igazgatója. Ugyanakkor egy kerekarou, sovány, alacsony termetű százados szállt be ugyanabba az első osztályú fülkébe, akit egy őrmester követett. A százados katonai okmányokkal igazolta a kalauznak, hogy ő a hadügyminiszterium tutárja és külön fülkét kért. Később azonban azt mondta a két urnak, hogy bentmaradhatnak a fülkében.

A százados Farkas Jenő báró, császári és királyi kamarásnak mutatkozott be Elek és Kriegernek, akik megköszönték neki, hogy nem küldte ki őket a fülkéből. A báró később azt mondta, hogy álmos, mielőtt azonban kényelembe helyezte volna magát, a butykoszából pálinkával kínálta meg az utitársait. Közben állandóan a börtényéről beszélt, amelyben fontos iratokat visz magával. Ezután elaludtak.

Ersökujvárnál a két pénzember fölébredt a szunditásból. Elek Sándor rémulően konstaltta, hogy 1200 koronát tartalmazó penztárcája eltűnt. Kriegernek 5800 koronája hiányzott. Fölkeltették a századosot, aki tiltakozott az ellen, hogy utitársai szolgálját, az őrmestert gyanusítják a lopással, indulatosan kikérte ezt magának, sőt a vita közben melibe vágta Elek bankigazgatót. Az állomásról erre esendőröket hívtak lól, akik végig kutatták az egész vonatot Farkas szolgálja után, de hiába, az őrmester nyomtalanul eltűnt. Párkányánától kezdve a esendőrök föntmaradtak a vonaton, egészen a nyugati pályaudvarig. Amikor itt a társaság kiszállott, a százados ur odalépett az ügyeletet tartó katonatiszthez, kitérta kabátját és megmutatta a vaskoronarendet és egyéb rendjeleit, így szólott hozzá:

— Szervusz! Én Farkas Jenő báró vagyok, az urak kételkednek kiletemben, légy szives igazolni!

A százados okmányait az inspekiós tiszt tényleg rendben levőknek találta. De még sem bocsátotta el a esendőr öket, hanem fölkerlte Farkas bárót, hogy táradjon el velük a főkapitányságra. Különösen azért intézkedett így, mert a százados börtényében okmányok helyett 14 darab pénztárcát találtak.

A rendőrségen Czövek Sándor dr. kapitány előtt a százados még mindig hevesen tiltakozott az ellen, hogy az őrmesterét gyanusítsák a lopással. Erre a rendőrkapitány átüzent ahhoz a detektivosoporthoz, amelyhez a vasuti zsebmetszők reszortja tartozik.

Hegedüs detektív, amint a szobába belépett, fölismerte a századosban Schreiber Dezső nemzetközi zsebmetszőt, aki Papakosztával, a híres kasszafuróval együtt két izben megszökött a börtényből. A százados azonban még mindig tagadott. Ekkor Hegedüs detektív odalépett hozzá és így szólt:

— Szervusz Dezső! Hát nem ismeresz?

— Semmi Dezső — válaszolta a kapitány szigoruan — semmi tegezés, én es. és kir. kamarás vagyok.

— Jól van — mondotta a detektív. — Hát akkor mutassa százados ur a jobbkarját, azon egy szigonynak és szívnek kell lenni.

A százados erre nevetni kezdett, fölgyürte a bluza ujját a jobbkarján, azon tényleg ott volt a szigony es a szív. Nevetve lecsatolta a kardját és a rendjeleit és beismerte, hogy valóban Schreiber Dezsőnek hívják. Az őrmester neve Strasser Ignác, de hogy hová lett, azt állítása szerint nem tudja. Neki a pénzből csak 2000 koronát adott át.

A álszázados nemzetközi szélhámost azonnal letartóztatták és megindult a nyomozás annak kiderítése végett, hogy mekkora terjedelmű a bűnlajstroma.

Németország szövetséget keres Jappannal.

(Feledve a csingtaui epizód.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről jelenti tudósítók: Hivatalos német körök felfogásáról egy budapesti újságíró Berlinben a következőket tudta meg: Németországnak tényleg szándéka volt ajánlattal fordulni Mexikóhoz arra gondolva, hogy segítségére esetleg szükség lesz. Arra is gondoltak, hogy Mexikó közvetítésével meg fogják tudni, hogy Japánnak milyen szándékai vannak Németországgal szemben, és hogy milyen mértékben támogathatja Japánt saját céljainak megvalósításában Németország. Az már egészen bizonyos, hogy Japán, ha csak a háború befejezése után is, de el fog fordulni mostani szövetségeseitől, az entente hatalmaktól. Németország és Japán között nincs engedhetetlen gyűlölet, mert érdekellentét soha nem volt a két állam között. Ezzel szemben Wilson elnök egy cseppet sem elégedett meg azokkal a remélt előnyökkel, amelyeket Amerika a háborúhoz fűzött és ezért az elnök kiterjesztette politikáját a Csendes Óceán partjaira és itt nem kis érdek ellentét támadt Japán és Amerika között. Amerikának fegyverkezése Japánnak is diktálja a fegyverkezés tempóját és Németország a csingtaui epizódot már régen elfeledte és nem érzelmi, hanem realis politikát követ akkor, amikor a szerződésre gondol és annak megvalósítására törekszik.

A Frankfurter Zeitung megcáfolja az entente sajtójában elterjedt azon hírt, mintha Németország egy milliárdnyi kölcsönt akarna Mexikónak folyósítani, hogy ezzel rábirja Németországhoz való csatlakozásra Amerika ellen.

Newyorkból jelentik, hogy Kord Frigyes német ember, akit tegnap Hobokenben letartóztattak, bevallotta, hogy Newyork munició készleteit és a tampikai nafta műveket is felakarta robbantani.

A Frankfurter Zeitung jelenti Berlinből: A Morning Post táviratokat közöl Sanghaiból, amelyek szerint a kínai kormány már március 2-án elhatározta, hogy a diplomáciai viszonyt Németországgal megszakítja. Berlinben semmit sem tudnak erről és a Morning Post híreinek megbízhatóságára jellemző, hogy állítása szerint a német nagykövet már február 17-én elhagyta Pekinget, holott máig is ott van. Kína legbefolyásosabb emberei mindent elkövetnek, hogy a Németországgal való jóviszonyt föntartsák.

Hadikárok megállapítása Hunyadmegyében.

A hivatalos lap mai száma közli: A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli: 1. §. A miniszterium azt a területet, amelyen a 4471—1916. M. E. sz. rendelettel a hadi károk felvetelét elrendelte — az idézett rendelet 1. §-ában megjelölt területen kívül — Hunyad vármegye, dévai járására és Déva r. t. városra, továbbá Maros-Torda vármegye marosi alsó és marosi felső járásának az ellenséges betörés, vagy nagyobumérvű katonai telvonulás által érintett községeire is kiterjeszti. 2. §. A miniszterium felhatalmazza a belügyminisztert,

hogy a hadi károk felvételét — indokolt esetekben — olyan területekre is kiterjeszthesse, amelyek a 4.471—1916. M. E. sz. rendelet 1. §-ában, vagy a jelen rendelet 1. §-ában nincsenek felelmitve. 3. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba. Budapest, 1917. évi február hó 17-én. Tisza István gróf s. k. m. kir. miniszterelnök.

Minisztertanács. Budapestről telefonálta tudóstónk: Tisza István gróf miniszterelnök ma visszaérkezett Póstyéből, és délután öt óraker minisztertanács volt, melyen a kormány Budapesten tartózkodó tagjai megjelentek. A jegyzőkönyvet Drasche Lázár Alfréd írta.

volt. Nem nagyon erőltette mag magát a tanulásban, mert mint az érdemsorozat mutatja a figyelme: szórakozott, a szorgalma: csekély volt. — A hat tantárgyból három elégséges és három *elégtelenje* volt. Általános sorozata pedig *másodrendű*. Ki hitte volna akkor, hogy Barabás egy választás alkalmából három olyan mandátumot kapjon, mint Arad, Nagyvárad és Budapest városok. Rajta beteljesedett a közmondás, hogy „nem az iskolának, de az életnek tanulunk”. Iskolatársai voltak *Weisztróvits János* ismert háztulajdonos 55-ik, *Morgenstern Gyula*, a múlt héten elhunyt népszerű fogorvos, aki a 28-ik, *Pálffy Elemér* volt főispán és országgyűlési képviselő, negyedik kitűnő tanuló és *Vörösk Kálmán* aradi gyógyszerész 11-ik jeles tanuló volt.

Varjassy Lajos diáksikerei.

(Óreg aradi uriemberek aranykorából.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ötven esztendő: csaknem egy emberöltő, tele virágba szokkenő reménységekkel, a munka perzselő nyarával, életerőket megemésztő tűzvel s telve annyi keserűséggel és bánattal is, amennyiről alig-alig hisszük el, hogy eltérnek egy emberi szívben.

Most, hogy az iskolákból sűrű rajokban szállnak ki a fiatal diákok a világtörténelem legnagyobb esatateréire, egy előkelő aradi ur — sétálgatván az iskolák előtt s sorok irójával — melancholikusan sóhajtott fel:

— Istenem, mennyivel nyugodalmasabb és esőndesebb volt ötven évvel ezelőtt a mi diákéletünk. Hová tűnt a diák évek gondtalansága? Ma még gyermek sem volt az ifjus már is küzdő férfivá lép elő. Ötven év előtt bizony mi jobban élveztük kedves gyermekkerünk előnyeit. Az 1867. tanévben, — amely esztendő tudvalevőleg az egész magyar történelemnek egyik legfontosabb dátuma — sokan voltak az aradi minorita-rendi főgimnáziumnak olyan tanulói, akik Arad város és Aradmegye életében kisebb-nagyobb szerepet játszottak, sőt még ma is játszanak.

Ötven év előtt végezték a *nyolcadik* gimnáziumot *Csiky Károly*, nyug. városi árváügyi tanácsos, *Frits Lajos*, pár év előtt elhunyt aradi kir. járásbíró, *Kabdebó János dr.* a szintén pár év előtt elhunyt közszeretethen álló Muki-bácsi, *Kriván Dénes*, s esanádmegyei püspökség jószágigazgatója, *Török Arpád*, világi közjegyző, *Vörös László* volt kereskedelemügyi miniszter. Mindnyájan jeles tanulók,

A *hetedik* gimnáziumtól lefelé az egyes tantárgyak s az általános osztályzat érdemjegy fokozatán kívül, az akkori szokás szerint *helyzeti* számot is kaptak a tanulók, t. i. hogy a jó tanulók között előmenetel tekintetben ki előzi meg a másikat.

A *hetedik* osztályban első eminens volt *Szatmáry Gyula*, Aradmegye néhány év előtt elhunyt kiváló alispánja, jeles tanuló volt *Málek Lajos dr. kir. közjegyző*, ki a 38 tanuló között negyedik volt. *Lamberger Lukács Lajos*, ügyvéd, a harmadik, *Leitner Ernő*, a most nyugalomba vonult gyermekkórházi igazgató a nyolcadik, *Szentes Vidor*, makói, közjegyző a hatodik jeles tanuló. *Filipp János* az ujaradi takarékpénztár igazgatója és az ottani orsz. képviselő 18-ik, *Bánhidó Antal* báró, az aradi járás volt főszolgabírája és orsz. képviselő a 14-ik tanuló volt.

A *hatodik* osztály egyik legjelesebb tanulója *Lóczy Lajos* egyetemi tanár s európai híri geologus volt. Jól tanultak még *Avarffy Ferenc* ügyvéd, aki a 18-ik, *Kovácsics Gyula* volt temesvári árvaszéki elnök, aki a tizedik, *Pécze Elek* nyug. kispénzei főbíró, aki a kilencedik, *Reicher Károly* nyug. városi főügyész, aki a tizenharmadik, *Ring Lajos* aradi gyógyszerész, aki a tizenhetedik és *Valtier Adám* máriaradnai kerületi orvos, aki a tizenhatodik volt tanulóársai között. A fentiek iskolatársa volt *Stamps Gusztáv* Arad város házbüvése, 23-ik a rangsorban.

Az *ötödik* osztálybeli tanulókat közül a legtöbb ismerőse van a városnak. Első eminens volt *Szatmáry Mihály* nyug. esanádi vasuti főmérnök, ezidőcserint az Apolló-mosi igazgatója. Ötven év előtt járt az aradi gimnáziumba *Varjassy Lajos* Arad város polgármestere, aki noha nem tartozott az osztály legelső tanulói közé, mert 48 tanulóársai közül mindössze a 21-ik helyzetszámot kapta, mindazonáltal egy tanárai, mint tanulóársai között talán a legnagyobb szeretetnek örvendett, mert az egész gimnáziumban ő szavalt a legszebben. Érces és szép hangja volt s ha egyszer-egyszer szavalni kezdte előttük *Patóti* lelkesítő ódát, vagy *Tompa* busongó elégiáit: bizony eljenzve vállainkra emeltük nem egyszer. A beszéd szépségére még most is — mintegy 70000 lakosu város első polgára — nagyon ügyel.

Ebbe az osztályba jártak akkor *Farkas Ernő* volt aradi állomásfőnök 47-ik, *Lukács Lajos* ügyvéd, aki a 10-ik jeles, *Jorgovits Dóme* nyug. p. ü. tanácsos 43-ik, *Kabdebó Gergely* volt temesmegyei főispán, a 29-ik, *Kádas Kálmán* nyug. városi főjegyző, mint kitűnő tanuló a negyedik, *Marschall Lajos* volt kereskedelmi kamarai titkár, a harmadik *Schuszter Henrik* orvos a 14-ik, *Sztankovics Miklós* tűzoltóparancsnok a 13-ik, *Tagányi Sándor* nyug. p. ü. tanácsos 40-ik, *Vörzár István* megyei árvaszéki elnök a 27-ik, *Vizer Lajos* ügyvéd, a függetlenségi párt elnöke a 22-ik előmeneteli tanuló volt.

A negyedik osztályból az ötvenkilenc tanuló közül alig van 1—2 ismerősünk. *Arkay Kálmán* budapesti ügyvéd, aki a 30-ik, *Benda János* nyug. kórházi gondnok, aki a 44-ik, *Nogáll Károly* most elhunyt újszentannai ügyvéd a 39-ik, *Simon Jenő* ügyvéd 35-ik és *Wirth János* nyug. p. ü. hivatalnok a huszadik tanuló volt.

A harmadik osztályban első, mindenből kitűnő tanuló *Pényes Kálmán* ügyvéd volt, *Avarffy Géza* a harmincadik, *Kripp József* pécskai közjegyző az ötödik, *Müller Károly* takarékpénztári igazgató, volt országgyűlési képviselő a 39-ik, *Nikolits Dóme* ügyvéd az 50-ik, *Pénzes Ákos* ügyvéd, ügyészi megbízott a 7-ik, *Steinitzer Pál* ügyvéd a 26-ik, *Szatmáry János* Assev. igazgató 27-ik tanuló volt 68. tanulóársai között.

— A második osztályból aránylag kevés ismerős akad. A 78 diák között a legjobb tanulók egyike volt *Páris Lajos* elhunyt ügyvéd, tanulóársai voltak *Embey János* volt járásbíró, most közjegyző-helyettes 48-ik, *Hász Sándor* esanádmegyei árvaszéki elnök 38-ik, *Kabdebó Kálmán* volt világi főszolgabíró a 27-ik, *Kell Lipót* ügyvéd a 23-ik, *Mittler Albert* bécsi orvos 28-ik, *Rosenberg Miksa* ügyvéd 25-ik és *Szell Ernő* nyugalmazott postafőnök 53-ik.

Az első osztály tanulói között volt *Barabás Béla* ügyvéd, országgyűlési képviselő, akinek helyzeti száma a 80 tanuló között 73-ik

A történeti hűség kedvéért meg kell említenünk *Theisz Lajos* veterán újságíró, az akkor oly ősmert és népszerű „Alföld” felelős szerkesztőjét, aki a Minorita-gimnáziumban a francia és angol nyelvet tanította. Tanítványai voltak a francia nyelvből: *Arkay Kálmán*, *Páris Lajos*, *Embey János*, *Szatmáry Gyula*, *Kádas Kálmán*, *Lóczy Lajos*. Az angol nyelvben csak egyetlen tanítványa volt, *Lóczy Lajos*, aki ugy ebben, mint a francia nyelvben kitűnő osztályzattal szerepel.

A tanári személyzet tiszonytagból állott, élükön *Lidy Nándor* igazgatóval, aki igazán nagy tudása és humánus gondolkodása miatt általános tiszteletnek és közszeretethen örvendett, olyannyira, hogy évtizedek múltán történt elhalálózása után volt tanítványai visszaemlékezve a kitűnő pedagógus és emberbarátra, halálából díszes sírreléket emeltek volt igazgatójuknak az aradi temetőben.

Varjuk a X. Isonzó-csatát.

— Egy millió embert veztettek az olaszok. —

(Saját tudósítók teletónjelentése.)

A sajtóhadiszállásról jelentik: Görz helyzete ma siralmasabb, mint valaha volt. A város teljesen kihalt, állásainkból gyalogsági ágyukkal löhetjük a város utcáit, úgy, hogy az olasz hatóságok még be sem költözködhetek a városba és közigazgatásilag még a mai napig sem szállhatták meg Görzöt.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az Isonzó front, amely az adriai vizektől nyugatra esik és Görztől északra Falcianónál végződik, alig pár ezer lépés hosszúságú és mégis az eddigi kilenc Isonzói csatában az olasz hadseregnek milliónyi emberébe került az a kilenc kilométernyi nyereség, amelyet itt elértek és az a három-négy kilométernyi kis terület, amelyet az olaszok Görz körül elfoglaltak. A legutóbbi, a kilencedik isonzói csatában hatvanöt-ezer főnyi veszteséget szenvedtek az olaszok és csupán annyit értek el, hogy Görznél két és fél kilométernyi mély területet foglalhattak el. Azonban ezt a terület nyereséget nem tudták kihasználni. A tavasz közeledtével most egyre újabb és újabb jelek mutatkoznak, hogy az olaszok a Karszt területén és az Isonzó-fronton, ahol a járőr csatározások újra megkezdődtek és felderítő repülőink bizonyos állandó tevékenységről hoznak híreket, eme jelek arra mutatnak, hogy az olaszok a tizedik Isonzó-

satára tesznek előkészületeket. A sajtóhadiszállás egyik tagjának az Isonzó-front győzelmes vezére erről

a következőket mondotta: Nyugodtan állunk új diadalunk elébe és nyugodtan várjuk a tizedik Isonzó-csatát.

Sarrailnál nincs pergőtűz a blokád miatt

— Olasz feljajdulás a nagy veszteségek miatt. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Preparatione olasz katonai szaklap panaszkodik arról a nagy veszteségről, amelyet Olaszország a szigorított tengeralattjáró háború következtében szenved. A lap követeli, hogy azokat a kalózhajókat, amelyek körülveszik egész Olaszországot, és amelyeknek sikerei olyan nagyok, hogy azokról írni sem szabad, minden áron pusztítsák el, mert velük szemben a kimélet örültség lenne.

Egy semleges diplomata kijelentette, hogy Ausztria-Magyarország tengeralattjáró háborúra vonatkozó emlékirata nemcsak a központi hatalmak álláspontját tartalmazza, hanem azokét a semleges államokét is, melyek nem akartak Wilson elnök politikájához esatlakozni.

Washington. A virginiai legfelsőbb törvényszék elhatározta, hogy a Mőve által elfogott Appamot, féktetvel arra, hogy a zsákmányoló hajó az amerikai semlegességről szóló

határozatokat megsértette visszaadják az angoloknak.

Szofia. A macedón fronton már érezhető a buvárhajó háború hatása. Eddig az angol és francia csapatok az ütközeteket pergőtűzeléssel zárták, mostanában nyoma sincsen tüzérségi tüzelésnek. A lőszereládákon eddig ez a fölírás volt: „Ne kiméld!” Ma nagy szerepe van a municióhiánynak Sarrail taktikájának megváltozásában. A gyöngye tüzelést gyalogsági támadásokkal pótolják s ez okozza a súlyos, véres veszteségeket.

A Corriere dela Serra jelenté Londonból: Angliában a fokozódó hajóterhiány miatt a közhangulat erősen ellenezi a keleti háború kiterjesztését, mert a keleti katonai expedíció sok hajót köt le. A szaloniki-i expedíciót erősen bírálják.

Ujabb negyvenezer tonna a tenger fenekén.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Wolff-ügynökség jelenté: A Földközi tengeren nyolc gőzöst és hét vitorlás hajót süllyesztettünk el, összesen több mint negyvenezer tonnataralommal. Köztük február 19-én egy színültig megrakott, mintegy 8000 tonnás szállító gőzöst Porto d'Annunzió-nál, február 20-án a 2760 tonnás Doravore norvég gőzöst, amely darabárukkal Genuából Londonba igyekezett, február 22-én négy olasz vitorlás hajót, amelyek szenet és élelmiszert szállítottak Olaszországba. Február 24-én Krétától délre egy tizenöt centiméteres ágyúval felfegyverzett és halászgőzösökkel kísért szállító-gőzöst, mintegy 8000 tonnataralommal és a 2918

tonnás Mievlin nevű görög gőzöst, amely gyapotmagot vitt Angliába. Február 27-én az 5858 tonnás Clam Furgar felfegyverzett gőzöst angol rendeltetésű gyapot, tea és juta rakományal, február 27-én a 4071 tonnás Brodmore felfegyverzett angol gőzöst, amely fagyasztott húst szállított Angliába. Egy kapitányt és két gépészt elfogtunk.

Londoni jelentés szerint Sir Villem Pokenham ellentengernagyot kinevezték az angol cirkáló flotta parancsnokává.

A Princes Melitta felfegyverzett angol gőzös, miután vízzel és élelemmel ellátta magát tegnap este 8 órakor elindult Anglia felé.

Köteles az apa leányát éneklesre taníttatni.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A bécsi főtörvényszék legutóbbi tárgyalásainak egyikén rendkívül érdekes ítéletet hozott, amely elvi jelentőségű és nem egy hasonló esetben lesz a keresett precedense.

Egy fiatal leány ellenálhatatlan vágyat érzett a színpad iránt. Énekesnő akart lenni, de atyja ellenezte tervét. A leány makacskodott, ekkor az atya — szülei hatalmánál fogva — megtagadta leányától a tanulmányaihoz szükséges költségeket. A leány ekkor gondolt merészet és nagyot s a tanulmányi költségek erejéig beperelte az édesapját. Ezzel az ügygel foglalkozott a tartományi főtörvényszék s a következő történetet állapította meg:

Selgstein József dr. előző bécsi ügyvéd tizenhét éves leánya Selgstein Elza szülőinek tudtán kívül énektanulmányokat folytatott. Mesterei megállapították, hogy a fiatal

leánynak rendkívül szép és hajlékony alhangja van, amelyet vétek elhanyagolni és sürgették a leánykát, hogy magasabb tanulmányok folytatása végeztetve iratkozzék be a híres bécsi énekaudeniába. Selgstein Elza ekkor megvallotta atyjának, hogy operaénekesnő akar lenni, ami ellen az apa felháborodva tiltakozott.

— Az én beleegyezésemmel soha. Erről hallani sem akarok! s a leány minden kérése hasztalan maradt. A fiatal énekesnő ekkor atyjától különválatlan élő anyjához fordult támogatásért. De anyja sem akar segítségére sietni.

Ekkor fordult a törvényszékhez. Bécs művészvilága megjelent a tárgyaláson, amelynek letöltése és kimenetele iránt anélkül is hatalmas érdeklődés nyilvánult meg.

Elnök: Ön tehát kisasszony fenntartja kérését édes atyja ellen? Ez esetben tel fogják kérni a szakértőket, hogy nyilatkozzanak arról, vajjon az ön hangja érdemes-e a kiképzetésre. Amennyiben a szakértők tagadólá válasszolnának, mérlegelnünk fogjuk édesanyjának az álláspontját.

A szakértők: Wymetall Eduárd a Burgszínház főrendezője és Schelk József dr. tanár az udvari opera karmestere egyértelműleg ki nyilatkoztatták, hogy Seligstein Elzának gyönyörű és nagy jövővel kecsegtető hangja van, mely minden áldozatra érdemes.

Elnök (az apához): Hajlandó-e az ügyvéd ur a szakértők egybehangzó nyilatkozata alapján leánya kívánságát teljesíteni?

Seligstein: Saját akaratomból — semmi esetre!

A törvényszék ekkor határozathozatalra vonult vissza, amely után kihirdették az ítéletet:

— A bíróság megállapítása szerint Seligstein Elza jogosan fordult atyja érthetetlen viselkedése ellen a bírósághoz. Minden joga meg van ahhoz, hogy a természetől neki ajándékozott művészi értékét növelje és fejlessze, hogy a szakértők véleménye alapján is megállapított gyönyörű hangját a lehetőségig fejlessze. A művészi képzés költségeit az ilyen esetekben a természetes gondozó, jelen esetben az atya köteles fizetni. A bíróság ezért kötelezi Seligstein dr.-t arra, hogy leányának az első évben 3000 koronát fizessen, amely összeg öt egymásra következő év alatt fokozatosan 8000 koronára emelkedjék. Hogy az összeget a művésznek csakugyan hangjának kiképzésére fordítja: ennek ellenőrzésével a bíróság az apát bizta meg.

VAROS ES MEGYE

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt 9 órakor ülést tartott Baross Ferenc dr. főispán elnöklésével. Az alispáni jelentést Schill József főjegyző referálta, adminisztratív ügyeken kívül beszámolt a tavaszi vetések állásáról, amely kielégítő. Ezután a szakelőadók jelentései következtek. Az állami egyenes adók befolyása kedvezőbb volt, mint a múlt év február havában, a közegészségügy és közoktatás állapota kielégítő. Járvány nem volt. A közigazgatási bizottság a jelentéseket jóváhagyólag vette tudomásul.

Tiszteletbeli városi közgyám. Kintzig János, Arad város főispánja törvényadta jogánál fogva Székely József városi napidíjast kinevezte tiszteletbeli közgyámmá. Hogy a főispán a tiszteletbeli állásoknak mennyire nem híve, bizonyítja, hogy másfél év óta ez az első eset, hogy tiszteletbeli állásra valakit kinevezett.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: Kőmives Kelemen, színmű itt először.

Penteken: Kőmives Kelemen, színmű.

Szombaton: Kőmives Kelemen, színmű.

* A színház hírel. Kőmives Kelemen szenzációs újdonság csütörtöktől kezdve a hét többi napjain kerül előadásra mindenkor a bemutatkozó előadás szereplőivel. Kárpáti Aurél és Vajda László finom elmésséggel írták meg a Kőmives Kelemen tragédiáját, melyben a szerelem és a munka között választva, a legdrágábbat áldozza fel a népért. Az előadásban különben az egész személyzet foglalkoztatva van. Sentivánéji álom tündérajáték az eredeti Mendelssohn-féle kísérőzenével szombaton délután ifjúsági és népies előadásul ismét színpadra kerül ugyanabban a szereposztásban, mint az első előadásoknál. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 órakor a Családtó, este 7 órakor Lehár legszebb zenéjű operettje, a Drótos tót kerül előadásra hosszú pihentetés után, részben új szereposztással. Főszereplők: Sz. Rontai Boriska, Győző, Barics, Jara Sándor, Varnai, Polgár.

Hegedüs Ede alezredes vallomása.

— **Levél a királyhoz** —

— **A vádak tagadása.** —

A főtárgyalás második napja. —

— **Az Aradi Közlöny tudósítojától.** —

A nagyzebeni hadosztálybiróság ma reggel kilenc órakor folytatta Hegedüs Ede alezredes bűnügyének főtárgyalását.

John Jenakie tábornok, a bíróság elnöke kilenc órakor megnyitotta a főtárgyalást.

Hummel Ferenc alezredes hadbíró, a tárgyalás vezetője felszólította Braun Rudolf dr. katonai ügyészt, hogy miután a bíróság elrendelte az első vádpontban foglaltak részletezését és precizizozását és ebből a célból neki az iratokat rendelkezésére bocsátotta, legyen ennek eleget.

Pótvád.

— Három csoportra osztottam egyelőre ama sértettek neveit, akik az első vádpontban foglalt bűncselekmények következtében a vádlott ellen panaszt emeltek. Megjegyzem, hogy ezzel még nem merítettem ki mindazokat a sere meket, amelyeket egyesek a vádlott eljárása következtében szenvedtek és ezt majd a tárgyalás további folyamán fogom megenni. Több embert ért a vádlott cselekedete és ezért ez alkalommal csak a legkirívóbbakat óhajtom pótlólag felsorolni.

— Az első csoportba tartoznak azok, akiket a vádlott a megérkezésükkor Aradra azzal fogadott, hogy súlyos sors vár rájuk, ha panaszkoznak. A második csoportba tartozik az olyan eset mint, pl. Statis plébános, aki arra kérte a vádlottat, hogy Aradon a kórházban látogatást tehessen, de az engedély helyett fenyegetés lett a sorsa.

— A harmadik csoportba tartoznak a Kleánkról Aradra internáltak, akikkel szemben olyan rendszabályt alkalmazott, amelyhez a katonai büntető törvénykönyv szerint joga nem volt. Minthogy erről csak most az iratokból szereztem tudomást, kénytelen vagyok a vádat ez utóbbi cselekmény miatt kibővíteni.

— Tudomásul vette-e alezredes ur — mondotta a tárgyalást vezető — az ügyész ur bejelentését, hozzájárul-e ahhoz, hogy az általa kibővített váddal már most a főtárgyalás keretében foglalkozzunk, vagy pedig szüksége van-e arra, hogy védekezése céljából a vád adataival behatóbban foglalkozzék és ezért kérje a tárgyalás elhalasztását.

— Csak akkor nyilatkozhatok a kérdésre, ha látnám azokat az aktákat, melyekre az ügyész ur nyilatkozik, mert még csak nem is emlékszem arra, hogy ilyen büntetések előfordultak volna, amilyenekkel engem az ügyész ur most pótlólag megvádol. Azonban emiatt a tárgyalás elhalasztását nem kérem.

A törvényszék ezt tudomásul vette a tárgyalást vezető kijelentette, hogy megkezdí a bíróság a vádlott kihallgatását.

John tábornok megengedte, hogy tekintettel a vádlott gyengélkedő állapotára, akár álva, de „pihenj”-állásban, vagy akár székre ülve adhassa elő mondandóit. Eleget tett a törvényszék a vádlott ama kérésének is, hogy tekintettel a nagy adathalmazra, amelyről beszámolnia kell, jegyzeteit használhassa.

— Felszólítom alezredes urat, — mondotta a tárgyalást vezető — hogy az igazat valija, mert ezáltal sorsán könnyít.

— Az igazat fogom vallani és csakis az igazat, azonban mielőtt vallomásomat megkezdénem, szabadjon egy felvilágosítást kérnem. Már tegnap, a vádirat felolvasása alkalmával bátor voltam megkérdezni, hogy ki írta alá a vádiratot? Láttam, hogy korporál titulál zugs-

führer Rudolf Braun. Hogy lehet az, hogy engemet, egy törzstisztet, egy altiszt vádoljon meg? Azt hiszem, hogy míg ezt az aranygallért viselem, addig ez ellen jogosan tiltakozhatom.

— Amint látni méltóztatik, — mondotta a tárgyalást vezető — az ügyész ur időközben főhadnaggyá lépett elő így tehát semmi kifogás nem lehet az ellen, hogy ő mint katonai ügyész képviselje a vádat. Feleljen most már arra a kérdésre, miként került az aradi katonai fegyintézethez és az internált táborokhoz, melyek voltak a kötelességei, mint táborparancsnoknak?

„Nem vagyok bűnös.”

— A háboru kiörésekor, miután a helyőrség elvonult, én lettem az állomásparancsnok s mint ilyen, a fegyintézet parancsnoka is és a fegyvárhoz csatolta hozzá a hadügyminiszterium az internáltak táborát és így lettem én annak a parancsnoka. *Semmitse utasítás, semmifele szabályzat részemre nem érkezett.*

— Bűnösnek érzi-e magát?

— Nem, határozottan kijelentem, hogy egyetlen vádpontban sem érzem magamat bűnösnek.

— Minden vádpontra külön meg fogom kérdezni és ezért az első pontban felsorolt vádakra vonatkozólag, amelyek szerint én súlyos testi büntetésekkel fenyegette meg az internáltakat azzal a céllal, hogy azok elálljanak panaszuktól, adja elő védekezését.

— Ez a vádpont elejétől végig teljesen alaptalan és nem igaz. Nagy tömegekben érkeztek Aradra mindjárt a háboru első napjaiban az internáltak és én minden transport megérkezésénél, tekintettel ama viszonyokra, amelyek között a hatóság ezeket az embereket szükségesnek tartotta, hogy internálja, a magam részéről azt a figyelmeztetést intéztem hozzájuk, mielőtt elhelyeztem volna őket, hogy legyenek tudatában helyzetüknek, engedelmeskedjenek öreiknek, mert az őrszemélyzetükkel szemben mutatkozó bármilyen kihágást a legszigorubban meg fogom torolni. Azt hiszem, hogy ezzel nem követtem el büntetendő cselekményt. Én magam, mint parancsnok természetesen nem érintkeztem oly közvetlenül az internáltakkal, mint azt tette pl. Gábor Ferenc főhadnagy, akit a táborhoz vezényeltem, mint felügyelő tisztet és aki az internáltak életének minden mozzanatáról tud és azt ismeri. Ha tehát igaz lenne az az állítás, hogy a bánásmód miatt elhangzott panaszokat elakartam folytatni, akkor neki ezekről a panaszokról tudni kellene, már pedig a bíróság előtt fekvő vallomásában a főhadnagy határozottan kijelentette, hogy neki soha nem panaszkoztak, sőt, hogy a sorsukkal mennyire meg voltak elégedve, mi sem bizonyítja jobban, hogy mikor Gábor főhadnagy elhagyta állását, akkor ezüst cigarettá tereát ajándékoztak neki. Határozottan emlékszem arra a kijelentésemre, amelyet a foglárak előtt tettem, hogy az internáltak az általam megtartandó rapporton kívül is előadhadják nekem személyesen kérésüket, azt azonban megköveteltem tőlük, hogy feltétlenül engedelmeskedjenek fogláraiknak.

John tábornok: Alezredes ur határozottan ugy mondotta, hogy direkt önnel emelhetnek panaszt, vagy direkt öntől is kérhetnek barmit is?

Politikai komplott.

— Igen, — válaszolta Hegedüs alezredes — sőt még a szolgálati ut betarását sem kö-

veteltem tőlük. Az természetes, hogy vigyáztam arra, hogy a célnak megfelelő katonai szellemű fegyelem legyen, de ennél tovább sohasem mentem velük szemben.

Braun dr. ügyész: Olyan dolguk volt az internáltaknak, hogy okuk sem volt a panaszra?

— Nem volt okuk. És nem is panaszkoztak.

Ügyész: Ki mondta önnek, hogy az internáltak hazatértek?

— Hatóságtól érkezett leiratban találtam ezt a kifejezést.

Ügyész: Ez lehetetlen, mert ha lenne ilyen rendelet, akkor a miniszterium velük nem mint internáltakkal, hanem mint bűnösökkel bánt volna és becsukatta volna őket.

— Az internáltak politikailag megbízhatatlan egyének, és ezért küldték őket ide. Ezzel a forgalommal az ő hazájukban azokat illetik, akik az ország közbiztonsága szempontjából veszedelmesek. Hogy mennyire humánus módon ítéltem meg helyzetüket, mi sem bizonyítja jobban, minthogy eleinte százzszámra küldöttem a boszniai-hercegovinai kormányhoz azokat a kérvényeket, amelyeket az itteni internáltak adtak be, hogy szabadon bocsátásukat kieszközöljék. Két aradi ügyvéd, Pop C. István és Nemes Zsigmond dr., akik foglalkoztak az internáltak sorsával, igen gyakran voltak benn a táborban. Behatóan beszéltek és tárgyaltak velük ezek az urak. Sokszor felkerestek engem irodámban és soha egyetlen egy alkalommal sem hoztak tudomásomra olyan panaszt, amelyet az internáltak emeltek volna náluk a bánásmód miatt. Ez a nagy panasz-tömeg, amely az ügyészi vád alapját alkotja, komplotinak az eredménye, amely egy Radevics nevű internált ügyvédől eredt, aki már odahaza Boszniában is mint szociálista agitator volt ismeretes és akinek az volt a célja, hogy érdemeket szerezzen honfitársainál és szabadulásuk után ezt, mint tőkét kiaknázza. Emlékszem egy esetre. Azzal a kéréssel jöttem hozzám az internált papok, hogy lefénnyképeztethessék magukat. Én ezt megengedtem és rövid idő múlva a boszniai-hercegovinai országos kormánytól egy átiratot kaptam, amelyből megtudtam, hogy az itt készült fényképeket hazaküldték és azzal a fölirással látták el „Bosznia mártírjai.” Az országos kormány arra kért, hogy a jövőben ne engedjem meg az ilyen fényképek készítését és elküldését. A leghatározottabban ki kell jelentenem, hogy

a nagy szerb propagandának és agitációnak vagyok áldozata,

mert majd mint Gábor Ferenc főhadnagy vallomásában el fogja mondani, — Radevics ügyvéd embertől-emberhez járt, hogy kitanítsa honfitársait mit valljanak, mielőtt még Temesvárról a hadbírószág küldöttje Aradra érkezett volna. A kintinban voltak az összejövetelek és ott osztották ki a szerepet és a jelszó az volt: *ki kell tekerni a nyakát ennek a magyar tisztnek.* Az internáltak közt lévő politikai vezérek újra magukhoz szerették volna a hatalmat kaparítani, mert — mint mondtam — a céljuk az volt, hogy szabadulás után a hála kötelezett népet a kezükben tarthassák és mindig elmondhassák neki, hogy még az internált tábor parancsnokát is kivégezték.

Pletyka a mészáros autójáról.

— Ha a vád első pontjára több megjegyzése nincs az alezredes urnak, akkor áttérhetünk a husszállításnál tanúsított magatartására, amellyel a megessett szabálytalanságot leplezte, — mondotta az alezredes hadbíró.

— Nem érzem magam bűnösnek ebben a vádban sem, mert a husszállításnál mutatkozó

169 kilogramm hiány csak látszólagos és abból keletkezett, hogy rossz mérlegen mérték le a mészáros által szállított ezer kilogramm húst. Elismerem, hogy az esetről felvett jegyzőkönyv talán nem egészen precíz, de azért történt, mert annak idején úgy el voltam halmozva munkával, hogy teljes testi és lelki kimerültség előtt álltam és csupa olyan segédmunkásom volt, aki nem tudott németül fogalmazni és így magamnak kellett leírnom és megfogalmaznom az aktát. A vád ugyan nyíltan nem mondja ki, de a sorok közül kiolvasható, hogy engem a mészáros megvasztogatott. Aki ismer, az tudja, hogy ez teljesen kizárt dolog. Sokat pletykáltak akkor Aradon, hogy köztem és a Koch-cég között tudja isten milyen viszony áll fenn. Maga Hehs tábornok ökegyelmessége személyesen megkérdezte tőlem, igaz-e, hogy én a mészáros autóját használom, mert neki ezt így mondták. Kiderült, hogy a mészárosnak nem is volt autója. Azt is mondták, hogy én hatvanezer koronát hamis néven helyeztem el abból a pénzből, amit a mészárostól kaptam. Méltóztassék az iratok közt lévő nyilatkozatát apósomnak, Pacor altábornagynak megnézni, majd megnéltóztatik győződni róla, hogy milyen anyagi támogatásban részesíti még most is a családomat. Hisz ha anyagi előnyért akartam volna büntetést elkövetni, akkor ezer más módja lett volna annak, de a hosszú katonai pályámon soha eszembe se jutott, hogy becstelen fillérhez nyuljak.

— Erről nincs szó. A vád nem ez, hanem az, hogy ön hamis jegyzőkönyvvel intéztette el a husszállításnál felmerült hiányt, — mondotta a tárgyalást vezető.

— A jegyzőkönyv nem hamis, az teljesen megfelel a tényeknek, mert abban csak az áll, amit magam mondtam el, hogy a mérleg annál a próbánál, amelyet én eszközöltem rajta, nagy differenciákat mutatott és hogy az rosszul volt felállítva. Kérem is, hogy szakértőket méltóztassék meghallgatni. Ha leplezni akartam volna valami visszaélést, akkor ennek sok más útja lett volna.

Ügyész: Részt vett ön a husátvételnél?

— Nem, ebbe én nem avatkoztam bele, az egy külön bizottságnak volt a dolga, amely tisztékből áll, köztük volt egy orvos is.

— Ha ön azt látta, hogy ez a bizottság 169 kúó hiánnyal átveszi a húst, miért nem járt el ellene, miért nem tett feljelentést.

— Mint már említettem, a hiányt a mészáros önkényesen megtérítette és az volt a véleményem, hogy ezzel ez a kérdés el van intézve. Semmi okom sem volt a mészáros részéről rosszhiszeműsége gondolni, mert mindenkitől csak jót hallottam a mészárosról illetőleg és azt tudtam, hogy előzőekben vállalkozó és sok jótéteményt gyakorolt.

— Ki bírta meg a Koch-céget a hús szállításával? Ön intézkedett így?

— Nem, már a békében történt intézkedés arra, hogy a Koch-cég legyen a háború esetén, ha a saját húsüzemünk megszűnik, a katonai szállító.

— Hozatott-e ön a saját háztartása részére Kochéktól húst?

— Nagyon ritkán, mert nem főztünk otthon, amit hozattunk, azt minden elsején kifizették. Különben is ezt az egész ügyet Lachmann százados, aki az utódóm lett, az internált tábor parancsnoki állásában és aki ellenem intrikál...

Tárgyalást vezető: Ne tessék vádaskodni az utódja ellen, mert most nem arról van szó. Ezek után átterhetünk a vádak harmadik csoportjára, amely négy részre oszlik. Kérem szíveskedjék mindegyikre külön válaszolni.

Hegedűs és Lachmann.

— A vád első pontjára vonatkozólag a leghatározottabban kijelentem, hogy én minden orvosi előterjesztést, amely hozzám érkezett, azonnal végrehajtottam. Minden panaszt, amely az egészségügyi viszonyok miatt elhangzott, rögtön orvosoltam. Az a vád, hogy az orvosi előterjesztésekre azt írtam rá „ad acta”, alaptalan, mert miután már az ügyiratban tett előterjesztés végre volt hajtva, csak akkor került az ügy ad acta. Amikor az internáltak Aradra megérkeztek, minden megtörtént, hogy az a züllött állapot, amelyből magukkal hozták a betegségek ezen csiráját és fajtaját, itt jobbra forduljon. Nem az itteni viszonyok a hibásak, nem én vagyok az oka, hogy itt epidémia ütötte fel a fejét, hanem az orvosi tudomány abban az időben még nem ismerte a kítáteses vírus elsődőzőjét és hordozóját és ezért nem lehet engemet, a parancsnokot felelősségre vonni. Az internáltak magukkal hozták a tetveket és én minden felsőbb parancs bevétele nélkül megtettem, ami tőlem telhetett. Elrendeltem a fürdést, sőt a mohamedánok vallásos szokásával sem törődve, lenyiratiam szakállukat, hajukat. Tiszta fehérneműt kaptak és hogy mosdhasanak és főzhessenek, kutakat ásattam minden egyes táborban. Az orvosok akkor még nem ismerték az „Entlausung” intézményét. Az internáltak egy nagyrésze öreg, beteg, tüdővész-es ember volt, akik olyan helyekről jöttek, ahol a mi fiatal, egészséges katonáink is betegkékké váltak. Kérnem kell a bíróságot, hogy szíveskedjék más foglyotáborok egészségügyi viszonyaira vonatkozó adatokat is bekérni.

— Nem látta ön, hogy a szalma nedves volt egyesek fekvőhelyein?

— Ez nem igaz, mert minden tíz napban váltottuk a szalmát és az internáltak egy cseppet sem éltek rosszabb körülmények között, mint otthon.

Ügyész: Hogy lehet az, hogy az ön utódja Lachmann kapitány ellen nem panaszkodtak, sőt szerették, őnt pedig ellenségnek tekintették. Őt megéljenezték, ön ellen pedig tömegesen vallanak.

— Bocsanatot kérek, az első hetekben én mindennap kaptam zsíviót, de azután eltűnt, mert nem tartottam katonához illőnek, hogy ovációban részesíttessék magamat.

— Miért nem akadályozta meg alezredes ur, hogy a foglárak ne járjanak el az internáltakkal szemben fenyegető módon?

— Soha ellenük az internáltak panaszt nem tettek. Föltéve, de meg nem engedve, hogy előttem nem mertek panaszkodni, bátor vagyok ismét arra hivatkozni, hogy két tekintélyes aradi ügyvéd gyakran bejárt az internáltakhoz és nem hibetők, hogyha a foglárakra lett volna panasz, ezeknek az uraknak ne mondták volna el.

Ügyész: — Jelen volt-e alezredes ur, amikor ebéd kiosztásnál rossz jételt kaptak az internáltak.

— Akik ezt állítják, hazudnak, ez is a nagy szerb propagandának egyik állandó frázisa, hogy az internáltak embernek nem való eleséget kaptak, de ez is csak magyar gyöletűkből magyarázható meg. Mindjárt a háború legelső hónapjaiban Aradon járt Hehs tábornok ökegyelmessége, a temesvári katonai parancsnokság vezérkari főnöke, továbbá Weisz amerikai alkonzul és Hobeniche hercegnő. Látogatásuk alkalmával mindent alaposan megnézték és meglátták, ok elmondhatják, hogy mit tapasztaltak. Ezért kérem az emléttetteknek tanaként való megidőzését és kihallgatását.

Csereyék példája.

— Mint alezredes ur tudja a negyedik vádpont az, hogy ön 1916. június elsején a temesvári hadosztálybíróság ellen a hadügyminiszteriumhoz küldött panaszában sértő kirohánásokat intézett a bíróság vezetőjének, Ceika József alezredes hadbírónak és Schaer Frigyes dr. vizsgálóbírónak hivatalos működése ellen. Miért tette ezt és beismeri-e, hogy ezáltal büntetést követelt el, mert egy hatóságról súlyos vádakat állít.

— Aki igazságos ítéletet akar hozni ebben a kérdésben, azt csak akkor teheti, ha bele tudja magát képzelni abba a lelkiállapotba, amelyben én éltam, amikor ezt a memorandumot megírtam. Úgy éreztem, hogy az izgalom következtében a kétségbeesés küszöbére jutottam. Kilenc hónapja főt már ekkor ellenem a vizsgálat. De még odáig sem jutottam el, hogy számos sürgető kérésem mellett akár engem, akár tanuimat kihallgatták volna. Mindig azzal küldtek el, hogy nincs ideje a bíróságnak az én ügyemmel foglalkoznia, pedig a szabályzat is előírja a kötelező kihallgatást. E miatt egy beadványt is intéztem a katonai parancsnoksághoz, amely Ceika alezredes hadbíró ur kezébe került és aki a szemembe vágta, hogy ezért meg fog büntetni. Nem azt mondta, hogy ki fog hallgatni, hanem hogy megbünteti. Méltóztassék elképzelni, kilenc hónapig járkáltam én munka nélkül, aki hosszú évtizedeket becsületes és igazán súlyos munkában töltöttem el. A lelkem mélyéig elkeserített az a gondolat, hogy most minden nyomorék szolgálhatja hazáját, csak éppen én riam ne, a becsületben megöregedett törzstisztre nem lenne szüksége a hazának? Méltóztatnak emlékezni, hogy ugyanebben az időben került a nyilvánosság elé, hogy Cserey hadnagy és a felesége öngyilkosokká lettek azért, mert az egyik hadbíró Csereyt elítélte, de a másik fölmentette, azonban ez az önzértes ember ezzel nem tudott megbékülni. Levelet írt Ur-mánezi Nándor országgyűlési képviselőnek és kérte tőle, hogy szerezzen neki elégtételt.

El voltam tökélyre arra, hogy agyonlövöm magamat, de előbb agyonlövöm a feleségemet.

Ilyen gondolatokkal foglalkozva töltöttem tényleg napjaimat.

Hegedűs alezredes mélyen megindulva, egész testében remegve mondotta ez utolsó szavait.

— Idáig jutottam nagytekintetű hadbíró!

— Ez a lelkiállapot még nem jogosítja fel alezredes urat arra, hogy egy ilyen beadványt intézzen a hadügyminiszteriumhoz? — mondotta a tárgyalást vezető.

— Üldöztek, mint a vadat és ezért erősebb kifejezéseket használtam. Azt voltam kénytelen látni, hogy Ceika alezredes hadbíró ur, a vizsgálóbíró, velem szemben az internáltak pártjára áll.

Írtam a királynak,

és elmondottam, hogy engem, az öreg törzstisztet kilenc hónapig ki sem hallgattak olyan vádakkal szemben, amelyek lopattannak rólam, mert teljesen ártatlannak érzem magamat.

Az alezredes nem tudta magát már tartóztatni és lassan, hangtalan zokogásban tört ki. A bíróság mélyen megindulva nézett a könyező férfira és néhány pillanatra ez a megrázó epizód, önkéntelen megszakítását okozta a tárgyalásnak.

— Szíveskedjék folytatni alezredes ur — mondotta a tárgyalást vezető.

— Egy lépés választott el csak az öngyilkosságtól, mert tudtam, hogy üldöznek, noha teljesen ártatlannak éreztem magamat. Ha nem gondoltam volna gyermekeimre és arra, hogy nem hagyhatok nekik bemoesokolt nevet, már rég végeztem volna magammal. Ebben a leiki-állapotban készült az a memorandum, amely habár erős kifejezéseket tartalmaz, de büntetendő cselekménnyel nem vádolja meg a temesvári bíróságot.

— A tárgyalást vezető ezután az *Aradi Közlöny* mai számában már ismertetett memorandumnak egyes passzusaira vonatkozólag hallgatja ki az alezredest.

— A vizsgálóbíró elfogultságát úgy értetem, hogy már az első pillanatban úgy bánt velem, mintha elítélt bűnös lennék, pedig akkor még csak az internáltak vallomását olvasta. Elfogultnak vélem az ügyészt, de a védőt is, de ezzel abszolúte nem akarok sérteni. A vizsgálóbíró az én koronatanumat, Gábor Ferenc főhadnagyot presszionálta, hogy ellenem kedvezőtlenül valljon és szavahihetetlen tanúnak mondta.

— Hogy vádolhatja ilyesmivel a bírót alezredek ur? — mondotta a tárgyalást vezető.

— Ezt főtartom és bizonyítani is tudom — szölt a vádlott, aki ezután az egyes inkriminált passzusokat magyarázattal látta el és többek között azt mondta, hogy a Dreyfus-ügyre való célzást úgy érti, hogy az ő ügyének híre tuljút az ország határain és esetleg sok port ver fel. Ama véleményének ad kifejezést, hogy a bíróság halasztó eljárására tett célzás úgy értelmezendő, hogy a katonai bírásokban nincs gyorsított eljárás, pedig arra sokkal nagyobb szükség lenne, mint a polgári törvénykezésben.

— Temesváron voltam ekkor a térparancsnokságnál szolgálatban — folytatta vallomását — mert Hehs tábornok ur ökegyelmessége meggyőződött arról, hogy a pletykák nem igazak, amelyekkel engem beakartak feketíteni. Egy szép napon arról értesültem, hogy a hadügyminiszter elbocsátott állásomból. Ez nagyon fájt, mert azt hittem, hogyha ezt a társadalomban megtudják, akkor azt hiszik, hogy én gonosztevő vagyok, már pedig szabályzataink értelmében csak a katonai parancsnoknak, lett volna joga engem állásomból elbocsátani. Tessék ezek után elképzelni, hogy mennyi kálvárián kellett átesnie az olyan embernek, mint én vagyok, aki odáig jutok, hogy onmagát és feleségét elakarja pusztítani.

A valódiság bizonyítása.

— Miután ez a vádpont is ki van merítve, kérdem az ügyész és ügyvéd urakat, van-e valami előterjeszték?

Munteán dr. ügyvéd: Minthogy a katonai bünvádi perrendtartás szerint a becsület-sértés és rágalmazás elkövetőjének joga van állításainak háttéréül szolgáló tényeknek valódisága bizonyításának megengedését kérnie, azaz a kérelemmel fordulok a bírósághoz, hogy a memorandumban felsoroltak valódiságának bizonyítását engedje meg és rendelje el.

— *Ügyész:* Nagyon furá a védő ur kérése, azok után, amiket a vádlottól hallottunk. Ő maga azt mondotta, hogy szinte öntudatlan állapotban írta, amit írt, most pedig a leírtakat valódiságát óhajtja bizonyítani. Mástól esztendeig tartott a vizsgálat és ezt az időt nem tartotta szükségesnek az általa elmondottakat valódiságának bizonyítására felhasználni. Arra kérem a bíróságot, hogy a védelem kérését utasítsa el, márcsak azért is, mert a védő ur nem precizította határozottan, hogy mely inkriminált kifejezések mögött álló tények bi-

zonyítását óhajtja. Már pedig a katonai bünvádi perrendtartás értelmében enéikül a bizonyításnak helye nincs.

A tárgyalást vezető felszólítja a védőt, hogy perrendszerü kérelmet terjeszzen elő, mondja meg határozottan, mely tények valódiságát akarja bizonyítani, mert különben a kérelem előterjesztése megtörténnék nem vehető. Vajjon a bíróság a kérelemnek helyt ad-e, arról később fog dönteni. A védő felsorolta amaz állításokat, amelyeket bizonyítani akar.

A festőművész tizedes.

— Végül áttérhetünk az utolsó, illetve az ötödik vádpontra, amely szerint alezredek ur megengedte, hogy *Lenkei György* tizedes, az internált tábor foglára fényképeket fessen és ezáltal katonai hivatásától elvonassék.

— Sohasem tudtam, hogy *Lenkei* tizedes festő. Nekem Gábor főhadnagy egy karácsonyi ünnep alkalmával egy festett arképet ajándékozott, azt hiszem tisztársamtól elfogadhatam ezt — és ekkor jutott tudomásomra, hogy a tizedes festette. Határozottan állithatom, hogy *Lenkei* csak hivatali eloglaltsága után foglalkozott festészetel, de különben is minden csapatisténél megtörténhetik, hogy művészembe reknek megengedik művészetük gyakorlását és ebben semmitéle büntetendő cselekményt nem láttam.

A tárgyalást vezető ezzel befejezette nyilvánította Hégedüs alezredek kihallgatását. A hadbírósg holnap dönt afelett, vajjon a vádlott által bejelentett tanukat megidéztesse-e és hogy a védő által előterjesztett kérelemnek eleget tegyen.

Jóhn tábornok elnök délután két órakor a főtárgyalást berekesztette és ennek folytatását reggel kilenc órára tűzte ki.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *A hártya-talpu cipők árusítól.* Budapestről telefonálja tudósítók: A cipőcsalás ügyében a letartóztatott három kereskedő ma védők útján felebezést jelentettek be a cipőárak lefoglalása ellen és azért, mert csupán 6 ellenük indult meg az eljárás és a gyárosok ellen nem. A rendőrség megállapította, hogy a cipőknek, feltéve, ha azok jó anyaggal lettek volna elkészítve, legmagasabb ára harminc-negyven korona lett volna, a papír talpu, rossz anyagból készített cipőket azonban ennél is magasabb áron adták el és ebben feltétlenül a kereskedők is vétkesek. A rendőrség ma áttette az iratokat az ügyészségre, hogy a törvényszék vádtaácsa döntsön, hogy milyen alapon lehet a kereskedők ellen váddal fellépni.

§ *Fegyházra ítelt al-alezredek.* Budapestről telefonálja tudósítók: Szabadkán nemrégiben egy alezredek tünt föl, aki *Halász Lajos* néven jelentette be magát. Lakásán számos civilember kereste föl, ami gyanussá vált, nyomozást indítottak és kiderült, hogy az alezredek ur besorozott katonáknak fölmentést ígérve, több mint 30000 koronát harácsolt össze. Igazi névön *Blasin Anialnak* hívják és rablógyilkosságért nem kevesebb, mint 15 esztendőt töltött fegyházban. Fölhajtója *Lindner Lajos* nevü Európaszerte ismeretes zsebmetező volt. A budapesti törvényszék a főtárgyaláson *Blasin* Antalt 3 és fél évi, *Lindnert* 4 és fél évi fegyházbüntetésre ítélte. A Kuria ma az ítélet helyben hagyta.

Elfogták a politikai bető öket. Zürichből jelentik: A rendőrség a zürichi osztrák-magyar főkonzulátus betőrőit elfogta.

Megszüntetik a gépkezelői szabadságolást.

— **Visszaélések tömege. — A honvédelmi miniszter rendelete. —**

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától. —*

Rövid idő múlva igen érdekes rendeletet fog kibocsátani a honvédelmi miniszter. A rendelet lehetetlenné teszi azokat a visszaéléseket, amelyeket cséplőgép kezelői, softóri és motorkezelői, valamint fűtői bizonyítványokkal a háboru kezdete óta elkövetnek. Tudvalevőleg a mezőgazdasági munkálatok zavartalan lebonyolítása érdekében minden esztendőben igen jelentékeny számmal szabadságolnak katonákat. Az aratás és a termés betakarításának munkája olyan fontos teendő, hogy még a frontról is tömegesen küldtek haza olyan egyéneket, akiknek gépkezelői, vagy fűtői vizsgáról szóló bizonyítványuk van.

Ezekkel a bizonyítványokkal a háboru alatt igen sok visszaélés történt. Gépkezelői és fűtői bizonyítványt ugyanis tömegesen szereztek meg olyan egyének, akik soha életükben nem voltak gép közelében. Magyarországon összesen tíz olyan bizottság működik, amely előtt gépkezelői és fűtői vizsgát lehet letanni. Többek között Aradon is van ilyen bizottság. A jelentkezőre nézve kötelező, hogy községi előjárásági bizonyítvánnyal dokumentálja, hogy legalább hat hónapot gép mellett töltött és ezután elméleti kiképzésben részesült. A vizsgáló bizottság természetesen nem állítja gép mellé a jelöltet, hanem csak kérdéseket intéz hozzá és ha a kérdésekre kielégítő válaszokat ad, tehát ha megállapítható, hogy in teoria el-sajátította a géppel való bánásmódot, akkor kiadják számára a vizsgálati bizonyítványt. Az ország minden nagyobb lapjában olvashatók hirdetések, amelyek gépkezelői vizsga előkészítését ajánlják figyemünkbe. Ez előkészítés után a legtöbb jelölt le is teszi a vizsgát, mert annak tananyaga olyan egyszerű, hogy minden értelmes ember könnyen megtanulhatja. Igen sokan még a fronton is egyszerű tankönyvekből tanulják meg a gépkezelői vizsga anyagát és ha a hatóságtól tudnak olyan bizonyítványt szerezni, amely igazolja, hogy ők legalább hat hónapot töltöttek gép mellett, akkor simán letehetik a vizsgát és márciustól—novemberig távol lehetnek a fronttól. Közkezen forgó kimutatás szerint Magyarországon az utóbbi egy év alatt 40 ezren szereztek ilyen gépés motorkezelői, valamint fűtői vizsgálati bizonyítványt. Közöttük mindentéle foglalkozásuk szerepelnek: kereskedők, szabók, cipészek, borbélyok stb., akiknek így sikerült magukat több mint fél évig kivonni a katonai kötelezettség alól.

A honvédelmi miniszteriumban már hosszabb idő előtt feltűnt ez a tömeges szabadságolás, azonban mindaddig, amíg a községi bizonyítványok hamis voltáról konkrét adatok nem jutottak a miniszterium tudomására, nem léphetett föl a bizonyítványgyárral szemben. Most már a miniszteriumnak egész sereg pozitív adata van arra nézve, hogy sok községi előjárásági lekiismeretlenül adta ki eme bizonyítványokat. Erre nézve jellemző eset az, ami egy, Aradhoz közel fekvő községben történt. A vizsgáló bizottság előtt egy kereskedő jelentkezett, hogy gépkezelői vizsgát tegyen. A kereskedő községének előjárásága ekkor bizalmasan arra figyelmeztette a vizsgáló bizottság elnökét, hogy az a községi bizonyítvány, amellyel a kereskedő igazolja, hogy gép mellett 6 hónapig működött, valótlan adatokat tartalmaz, mert az illető sohasem látott gépet. A vizsgáló bizottság jót kacagott, amikor az

egy összes iratot átvizsgálta; kiderült ugyanis, hogy a hamis adatokat tartalmazó bizonyítványt ugyanaz a községi előjáróság állította ki, amely a feljelentést beküldte. A szószokozatára következtében önmagát feljelentő községi előjáróság ellen megindult a hivatalos eljárás.

A honvédelmi miniszter a napokban kiadandó rendeletével véget vett eme visszaéléseknek. Megtiltja ugyanis, hogy mezőgazdasági, gépkezelői szabadságot kapjanak az olyan egyének, akik a háború alatt szereztek meg a gépkezelői bizonyítványokat.

H I R E K.

Szebenyei József hazugságai az angol alsóházban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

London. Az angol alsóházban Dillon és Vite képviselők szóvá tették Szebenyei József magyar származású hírlapíró ízelmeit, akiről a Morningpost azt állítja, hogy budapesti levelezője és aki valójában igen kétes existenciája. Szebenyei budapesti tudósításait Londonban írja a Morningpost számára. Hazug adataival félrevezeti az angol közvéleményt és magát az angol kormányt is tévedésbe hozta a monarchia helyzetét illetően. Követelték a képviselők, hogy a kormány tegye lehetetlenné Szebenyei ízelmeit és őt magát, miután ellenséges alattvaló, internálják. Elismerték, hogy Szebenyei működése anyagilag előnyös a Morningpostnak, de annál nagyobb kárára van Angliának.

A felszólalásokra Bonnar Law válaszolt és azt mondotta, hogy az adatok nem elegendők arra, hogy Szebenyei ellen vádat emelhessenek.

— A király Budapesten. Budapestről telefonálja tudósítók: A király holnap reggel 4,8 órakor érkezik Budapestre. A királyné is kíséri.

— Zita királyné a Katona-Otthonokra. Bécsből jelentik: Zita királyné kétszáznegyven ezer koronát adományozott a Katona-Otthonok létesítésére. Ebből 120.000 koronát az osztrák és ugyanennyit a magyar központ kapott.

— Beteg a volt bankkormányzó. Berlinből jelentik: Sieghardt Rudolf volt bankkormányzó, megtámadott idegeinek helyreállítása céljából egy Berlin mellett levő szanatóriumba vonult.

— Szabadlában Bánffy Dezsőné szereleje. Budapestről telefonálja tudósítók: Amsterdamból értesítés érkezett a budapesti rendőrséghez, hogy Degré Vilmos dr.-t, miután osztrák állampolgársága kiderült és magyar törvények alapján, kérték kiadatását, ott szabadon bocsátották.

— A nemzeti ünnep. A március 15-iki ünnepélyre Kovács Vince kulturtanácsnok már megtett minden előkészületet, úgy, hogy az idén a szokottnál is gazdagabb programmal fogják március idusának 69-ik évfordulóját megünnepelni. Az ünnepséget vagy a kulturpalotában, vagy pedig a színházban fogják megtartani, aszerint, hogy milyen lesz az időjárás. Közreműködik a színházi és a katonazenekar, az alkalmi költemény megírására Csécsy Imre formátus lelkészét kérték től. A költemény elmondására Szendrey Mihály szingizgató vál-

lalkozott. A tanuló ifjuság 300 tagu énekkara „Sikolt a harc síp” és „Csatadal” című szerzeményeket fogja énekelni. Az ünnepi beszédet Barza János dr., a főreáliskola történelem tanára mondja. Várady Margit színművésznő Gellért Pál karmester kísérete mellett magyar dalokat ad elő.

— Senki se ölte meg Rasputint? Stockholmból jelentik: Puriskievics képviselőt egy fél órán keresztül vallatták Rasputin meggyilkolása ügyében. A képviselő mindent tagadott és végül szabadon engedték.

— Metz mellé estek a nehéz francia lövegek. Berlinből jelentik: A francia sajtó ama jelentésével szemben, mintha Metz erődében a francia nehéz tüzérség károkat okozott volna, megállapítható, hogy a francia gránátok az erőd oldalán lévő mezőkön vágtak, csak tölcéseket és magát az erődöt nem érhették el.

— Felesleges vasúti igazolvány. Arad város közigazgatási bizottságának ülése, amelyen Kintzig János főispán elnökölt, Múlek Lajos dr. és Nemes Zsigmond dr. felszólaltak annak, hogy az Arad—temesvári vasúti vonalon még mindig utazási igazolványokra van szükség, holott már Karánsebes sem haditerület. Múlek dr. javasolja, intőzzen a város főterjesztést a belügyminiszterhez, hogy az utazó közönség zaklatásának vessen véget, az igazolvány kényszert az arad—temesvári vonalon szüntesse be. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy ily értelemben fölír a belügyminiszterhez. A szakelőadók nem tettek említést a méltó eseményről jelentést, kivéve Tiszk Mór dr. főorvost, aki a város kedvező egészségügyi viszonyairól számolt be.

— Anglia rablótervei a béke idejére. Hágából jelentik: Az angol kormány javaslatot tervez, amely szerint az ellenséges alattvalók ipari és kereskedelmi telepeit a háború után az angolok tulajdonukba vegyék. A Manchester Guardian élesen támadja a javaslatot, amely a külföldi tőke ellen irányul. A lap azt írja, hogy Anglia világhatalma abban rejlik, hogy az egész világ kereskedelme és pénzügyi forgalma Anglián keresztül bonyolódik le és hogy Anglia jelentőségét csak akkor tarthatja meg, ha a világháború elmúltával is fennmarad ez a helyzet.

— Fegyencek a frontra! Párisból jelentik: A kamara elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely a fogságra ítélteknek a csapatokba való beosztásáról szól.

— Nem lett kisebb a kenyéradag. Exterde Kálmán báró ezuton közli, hogy a kenyéradagokat nem szállították le, a pékek ezentúl is kötelesek 175 dekagramm kenyeret kiszolgáltatni személyenként egy hétre. Továbbá kéri Exterde báró a közönséget, hogy a hivatalát délelőtt keresse föl, mert délután adminisztrációs ügyeket intéz és senkinek sem állhat rendelkezésére.

— Öngyilkos nevelőnő. Ma délután hat óra tájban Sarkad Hatar-utca 3. számú házában öngyilkosságot követett el egy nevelőnő. Hirsch Johannának hívják a nevelőnőt, husz éves és már hosszabb idő óta Aradon tartózkodik, ahol állásban volt Pár nap előtt lépett ki állásából és ma délután meglátogatta Hatar-utcában lakó barátnőjét, ahol társalgás közben észrevétlenül kis üveget vett elő zsebéből és annak tartalmát megitta. Barátnője csak akkor vette észre, hogy mi történt, amikor a szerencsétlen leány újultán esett le székéről. Az üvegben morium volt. A rendőrségtől Hecht Arnold dr. ú. főorvos és Jandovan

Ödön rendőrhadnagy mentek ki az öngyilkoshoz, akit a mentőkkel a kórházba szállítottak. Az öngyilkos nevelőnő, akinek állapota igen súlyos, azt mondta, hogy tettét azért követte el, mert megunta életét.

— Rövid szabadság. Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék ma tárgyalta Brinagl Lajos bűnügyét, akit lopás miatt 7 hónapi fogságra ítélték. Amikor az elítéltet a börtönőr vissza akarta kísérni a cellájába, a folyosón menekülni próbált. Egészen a főkapuig sikerült eljutnia, bár a közönség és a teremőrök üldözték, csak ott sikerült elfogni. Azonnal fegyelmi zárkába csukták.

— Felvilágosítás a vonatok késéséről. Várjassy Lajos polgármester felkérte ifj. Klein Mór papirkereskedő céget, hogy vállalja magára a közönség tájékoztatását a vonatok késéséről. A cég eleget tett a polgármester kérésének, s így a mai naptól fogva az ifj. Klein Mór céghez kell fordulnia annak, aki a vonatok késése felől akar tájékozódni. A cég telefonszáma 252.

— „Szakad az istenáldás.” Kaptuk a következő sorokat: Tekintetes szerkesztő ur! Az Aradi Közlöny 55-ik számában egy „Szakad az istenáldás” című közlemény jelent meg, melynek tartalmát legyen szabad következőkben helyre igazítanom: Iktatókönyvem hiteles adatai bárki előtt igazolhatják, hogy a tűzifa a női felső ker. iskola részére február 17-én 35. sz. a. lett megrendelve. Hogy a fa 24-én, mely napon a fél napi szünetet kellett adnom, még nem volt ott, annak az a vis major volt az oka, hogy nem kapott az illetékes hatóság munkást. Mulasztás nem terhel senkit, maga a polgármester személyesen adott szigorú utasítást a fa elhozatalára. Az igazgatóság tehát nem volt feledékeny, sem hanyag. Hogy a fagyos hó önsulya alatt megrongált tetőzet át-eresztette az esővizet s egy teremben a tanítás lehetetlenné vált, arról sem a hatóság, sem az igazgatóság nem felelhet. Köszönet e sorok szíves közléseért! Tisztelettel Somogyi Gyula dr. igazgató h.

— Adományok. Néhai Verzár Istvánné ravatalára szánt koszorú megváltása címén Szathmáry Etelka 20 kor., Fábrián Lajos ravatalára szánt koszorú megváltása fejében a pécskai vadászársaság 50 koronát juttatott a nővédelmi hivatalba. Továbbá a következők voltak szívesek adományukkal az aradi szegények nyomorán enyhíteni: Aradmegyei takarékpénztár 100 kor., Dr. Fábry Sándor 100 kor., Sági Henrik 250 kor., Baross Kata és Csernovits Judith 85.60 kor., Wadowszky Gusztávné 40 kor., Walder Gyuláné 10 kor., Schwarcz Zsigmond 10 kor., Barta Istvánné 4 kor., Schulhoff Károlyné 10 kor., Kohányi Róbertné 10 kor., Tivadar Béláné 10 kor., N. N. 5 kor., Grünwald és Moskovitz cég egy tuotat harisnya. — Mindezen adományokért hálás köszönetet mond Baross Boriska ügyv. alelnök.

— Segély hadiözvegyeknek és árváknak. A cs. és kir. 2. hadseregparancsnokság által létesített karácsonyi alapítványra a cs. és kir. hadügyminiszter a hadsereg rendeleti közlönye mellékletjének 1917. évi 5. számában pályázatot hirdetett. Ebből az alapítványból leendő részesítésre igényel bírnak a cs. és kir. hadsereg, a cs. kir. és a m. kir. honvédség és csendőrség, a cs. kir. és a m. kir. népfelkelés legénységi állományi egyénei után hátramaradt olyan özvegyek, illetve szülőtlén árvák, kiknek férje, illetve atyja az 1914—16. évi hadjáratban elesett, illetőleg hadi fáradoalmak következtében halt el. Özvegyek 400, árvák 200 korona egyszeri adományban részesülhetnek. Olyanok, kiknek férje, illetve atyja bebizonyíthatólag a 2. hadseregnél szolgált, előnyben részesülnek. A folyamódványhoz vagyontalansági bizonyítvány, a férj, illetve az atya halotti bizonyítványa, a férj, illetve atyja csapattestét, illetve beosztását igazoló bizonyítvány esatolandó és folyó évi május hó 1-ig az illetékes katonai nyilvántartó hatóságnál nyújtandó be,

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Lefegyverzett angol hajó. — Németek letelepítése Magyarországon.

Bécsből jelentik: A királyi pár ma éjjel a legfelsőbb udvartartás kíséretében Budapestre utazott. Reggel hét óra 30 perckor a nyugati pályaudvaron érkeznek meg.

Amsterdam. A Princes Melitta, amelynek tudvaleg, miután fel volt fegyverezve, vissza kellett volna térnie Angliába, fegyverrel leszerelte, a lafettákat a tengerbe dobálta és így a Németalföldi hatóságok megengedték neki, hogy a Nieuwe Waterwegbe behatolhasson. Ez Angliának igen jelentős kudarca.

Berlin. A birodalmi gyűlés költségvetési bizottságában a belügyi költségvetés tárgyalásakor Helfferich államtitkár ismertette Auszria-Magyarország és Németország gazdasági viszonyát. A gazdasági közlekedés feladatait és annak eredeti cél-

jait. Különösen arra mutatott rá, hogy a közlekedés nem szorítkozik vámpolitikai megállapodásokra, hanem, hogy közlekedésügyi téren a gazdasági települési jog tekintetében, valamint más gazdasági és kulturális ügyekben való megállapodások is jelentős szerepet vittek. Az osztrák-magyar kiegyezés létrejötte után a tárgyalásokat rövid időn belül folytatni fogják.

Budapest: Uletékes helyen tervbe vették, hogy a katonai orvosok régi kérelmét teljesítve megszüntetik a katonai orvosi kar eddigi distinkcióját — segédorvos, főorvos, ezredorvos stb. — és ehelyett, mint kompattans tiszt, fognak szerepelni és pedig egészségügyi hadnagy, főhadnagy stb.

— Adományok. Az Aradmegyei Takarékpénztár a hadiárvaiknak 500 koronát, a hadbavonultak hátramaradottjainak 500 koronát és a siketnéma iskola alapnak 50 koronát adományozott. Irán Gergejné a hadbavonultaknak 6 kor. 30 fillért adományozott a polgármesteri hivatalban.

— Hadi jótékonyok. Özv. Weisz Lajosné, Vikigós 5 koronát küldött a rokkant katonáknak, és 5 koronát a vak katonáknak. A Zita alap javára Pál Gyuláné 10 koronát adományozott. Fábrián Lajos dr. ravatalára szánt koszorú megváltás címén.

— Értékesítés. Magyarád község előjárósága ezúton tudatja a szőlőbirtokosokkal, hogy a rézgálicot nem szükséges azonnal kifizetni, mint ez a tegnapi lapban közölve lett. 1590

— Onkorosomagoló és papirzsebkör Kerpelmé. 901

— Könnyű munka a nagymosás, ha a szab. Aerowash légnymásu mosógéppel végezzük. Sokkal kevesebb fát, szappant és időt igényel, amellyel a fehérnemű sokkal szebb és tisztább, mintha kézzel mossuk. Gyakorlati bemutatás minden csütörtök délután 4 órakor Magyar Ferenc gazdasági gép- és műszaki üzletében, Arad, Zrínyi-utca 6. Főraktár: Aerowash mosógép-vállalat, Budapest, VII., Erzsébet-körút 35. A gép ára 24 korona. 851.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* A vágy dala. (Svenska sláger az Urániában.) Egy nagyszerű drámát mutatott be tegnap a színház, mely teljesen megnyerte a közönség tetszését. Minden, ami az emberi érzések és vágyak körül forog s ami az emberi szívnek kedves és rokonszenves, megtalálható e képen. A filmtechnika is megérezte ezt a hatást és ezért, ahol csak lehet, az érzések világából meríti tárgyát és rendszerint sikerül is az emberek lelkét megnyerni és meghódítani. A színház mai képe is ezen a tudáson és hatáson alapszik és ha elgondoljuk azt, hogy a Nordisk társaság egyik legelőkelőbb gyára, a Svenska gyár készítette a filmet: tudhatjuk, hogy kiállítás és rendezés tekintetében is elsőrangú munkával lesz dolgunk. A szünetelés által beállott zavarok folytan van a színház abban a helyzetben, hogy ezt a képet is a budapesti bemutató megelőzőleg hozzáközönségének és ilyen elsőrangú műsorrall hidalja át azt az úrt, amely a legközelebbi szenzációig munkáztat. — Monna Vanna, mely klasszikus szépségeivel meghódította a muveit országok színpadát, festői szépségű filmben kerül legközelebb bemutatásra az Urániában.

* Az Arany-sorozat legújabb filmje az Apollóban. (Párbaj a végzetel.) A Tinoy, a

Szibéria és a Lady Beatrice házassága után a publikum nagy kíváncsisággal várta az Arany-sorozat legújabb filmjét, a „Párbaj a végzetel” című drámát, amelyet ma mutatott be az Apolló-színház. A nézőtér zenefokáig megtelt minden előadáson s ezenkívül nagy tömegek maradtak ki. A fokozott érdeklődést teljesen kielégítette, sőt azt felül is multa a nagyszabású amerikai film, amely stilszerűen sorakozik az Arany-sorozat előbbi számaival. A rendezés hatalmas méretei, a lehetetlenséget nem ismerő amerikai technikai eszközök, a megkapó színészi bravúr ebben a drámában is megnyilatkozik és ép úgy csodálatba ejti a nézőt, mint annak idején a Szibéria, amelyről hetekig beszélt a publikum. A premier közönsége valóságos tombolt tetszésében s ezzel kritikát is mondott a grandiózus témáról, a mely még csütörtökön kerül vetítésre.

* A Kamellás hölgy az Arany-sorozatban. Dumas Sándor világhírű regénye, a Kamellás hölgy pontektől kezdve kerül bemutatásra az Apollóban az amerikai Arany-sorozat márkája alatt.

Glasz képviselők az orosz aspirációk ellen.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Zürich: Az orosz kamara tegnapi ülésén Casotini szocialista képviselő rámutatott, hogy a háború alatt hetven százalékos árdrágulás mutatkozott. Kijelentette, hogy a gazdasági stelmzési, pénzügyi és a közlekedési kérdések nem javultak csupán a béke után. Mint-hogy a diplomáciai és gazdaságpolitikai kudarcok a szövetségesek egységes gazdasági frontjának reményességét eloszlatják, még a háborúban való felelősségekben részes politikusok is a kormány ellen fordulnak, hogy ezzel felelősségük alól felszabaduljanak. A kormány elmulasztott minden kedvező alkalmat, hogy a kelő időben változást idézzon elő a veszedelmes nemzetközi helyzetben, amiért a szocialisták továbbra is azon fognak fáradozni, hogy minden kedvező alkalmat kikémleljenek a békéhez való közlekedés érdekében.

Labriote képviselő szólalt fel ezután és kijelentette, hogy a kormány külpolitikájának alkalmazkodni kell a nép követeléseire. A német és az angol imperializmus gazdasági konfliktusában egyik félnek sem óhajtjuk a sikert, amint-hogy nem óhajtunk más imperializmus sikert sem. A lengyeleket nem szabad ismét kiszolgáltatni az orosz cárnak. A szerb kérdés megoldásánál helyre kell állítani az összhangot a nagy balkáni nemzetiségeket érdekelő többi kérdésekkel. Ki kell küzdeni a Dalmáciára vonatkozó orosz aspirációk elismerését. A Konstantinápolyra vonatkozó orosz igények elismerése nem helyesíthető, a nagy

cseh és tót állam megalkotása veszélyes következményekkel járna. Az új Európában a népszuverénitási elvnek kell uralkodni és az érdekelt népeket jobban kell támogatni a dolgok esetleges rendezésénél, mint ahogy ezt az entente Wilson elnökhöz intézett jegyzékében tette.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A Kereskedelmi Bank zárszámadásai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank most készült el 1916. évi zárszámadásával, melynek adatai az intézet újabb nagy fejlődését és anyagi erőinek imponáló növekedését bizonyítják. Az 1916. évi tiszta nyereség 20,058,297 korona 87 fillér, melyből az igazgatóság javaslatára értelmében 180 korona osztalékot foglalkoztatni.

A bruttonyereség az áthozattal együtt 26,886,055 korona 63 fillér (tavaly 28,803,033 korona 30 fillér.); az üzleti költségek ebből 6,777,757 korona 77 fillért emesztenek fel (tavaly 5,215,518 korona 95 fillér.), így a tiszta nyereség gyanánt az áthozatot is beleszámolva 20,058,297 korona 86 fillér marad (tavaly 18,087,514 korona 35 fillér.). Az 1915. évről áthozott 2,058,291 korona 31 fillér levonásával az év tiszta eredménye 18,005,006 korona 55 fillér. Ez a 64 millió koronányi részvénytőke 28.12 százalékos kamatozásának felel meg, míg tavaly a 62 és fél millió korona részvénytőke 24.90 százalékos hozott. E mellett a bank igen jelentős összegű tartalékot, hadijótékonyosságra és háborús kiadásokra pedig 1 millió 657,899 korona 05 fillért fordított a háborús károk számára tett felmúlós alapítványon kívül.

Az igazgatóság azzal az indítvánnyal lép a március 26-án megtartandó közgyűlés elé, melyen egyúttal az intézet betevőitől évi felelősségi ünnepléssel, hogy a 20,058,297 K 88 f. tiszta nyereségből a tavalyi 170 K-val szemben 180 K osztalék fizetésének részvényenként, az osztalék tartalékakapba 1,500,000 K-t helyezzenek (tavaly 1,750,000 K), a bank-épületek törlesztésére további 700,000 K-t fordítsanak (tavaly 848,000 K). Ezenkívül a jubileum alkalmából hadijótékonyossági célú egymillió koronát, a tisztikarának jubileumi ajándékára, valamint a jubileummal összefüggő költségek fedezésére 600,000 K-t szánt az igazgatóság. Ezenkívül 2%, millió koronát a jutens tartalékból a nyugdíj alap erősítésére fordított. Nyereségáthozattal az 1917. évre 2,025,466 K 75 f. marad (tavaly 2,558,391 K 30 f.). E detáció után a bank összes nyilvános tartalékai az alapítóketelemelés kereszttelvétele után kerék összegben 168 millió K-ra, a banképület értékesítési alapja pedig 8,359,000 K-ra emelkedik, a kizárólag belső értékgyarapítás részvényenként 28.5 koronát jelent, amelybe a jövő évre átvitt s részvényenként 25 koronát jelentő összeg nincs beletöltve.

Érdekesnek tartjuk még annak a megemlékezését, hogy a Kereskedelmi Bank betétállománya az elmúlt évben több mint felmúlóval emelkedett.

— A Salgó-Tarjáni Bányászati Társaság. megmarotta rennes közgyűlése Ohorin Ferenc dr. főrend elnöke alatt. Az előterjesztett igazgatósági jelentés szerint az első félév mégis kielégítő eredményre zárhatott, a második félév azonban a társulatra a megpróbáltatások nehéz szaka vett. A románok ugyanis betörték a Zsilvölgybe. A románok zsilvölgyi tanyázásuk alatt rabolták, rongáltak és pusztítottak és különösen az aknában, a gépekben és felszerelésekben okoztak nagy károkat. Az ellenség kiverése után azonnal hozzálátottak az újraszervezési munkálatokhoz. Már az elmúlt év utolsó hónapjában az egyes zsilvölgyi bányákból termeltek és a egyes zsilvölgyi bányákból emelkedik. A hadművelet által okozott nagymérvű károk feltértele folyamatban van. Remélik, hogy ezek megtérítése megtörténik. A salgótarjáni bányák a múlt évben is példászeren beváltak, minden tekintetben megcélolták a jogos várakozásoknak. A társulat bányáinak összeladása 18,864,805 méterkubus tett ki. Az évi mérleg

FOG-

tómések, aranyból, platina arany és esüst, amalgamból és a fog szövetét azonos porcelánból. =

FOG-

koronák, hidak, egész fogcsorok szájpadiás nélkül aranyból, platina-ból vagy porcelánból. =

FOG-

kövek eltávolítása, fogak lehorogtató és hibás fogcsorok átalakítása, valamint javítása. =

FOGHUZÁS. Tízéves fogtechnikai gyakorlatom, amely ide alatt Berlin, Liposa, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műteremem a mai kor legújabb módszereivel, az eltávolított fogcsorok helyére azonnal újakat készítek, hogy még a legkényesebb esetekben is a legújabb mértékben megfelelhessék.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Belárat Eötvös-utca 7. Telefon 757. szám.

az összes üzleti költségek és adók levonása után 5.466.058 korona 84 fillér tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság indítványozza, hogy ebből az értékoszlokkok tartalékalap javára 14.000.000 koronát, a rendes tartalékalap javára 400.000 koronát, az igazgatóság és tisztviselők jutalékára 852.605 korona 88 fillért, a tisztviselői nyugdíjalapra 75.000 koronát, a társuladók javára 240.000 koronát, a Choria Ferenc dr. munkágyermekeket segítő alap javára 25.000 koronát a háborúban elesett társulati munkások özvegyei és árvái javára létesített alapítvány gyarapítására 200.000 koronát, osztalékra részvényenként 25 koronát, összesen 2.750.000 koronát fordítanak, a megmaradó 23.452 korona 5 fillért az 1916. évről áthozott 1.608.787 korona 92 fillérrel együtt összesen 1.688.240 korona 48 fillért az 1917. év számlája javára előírják. Végül a választásokat ejtették meg. Egyhangulag beválasztották az igazgatóságba: Choria Ferenc, ifjabb Choria Ferenc dr., Felner Henrik, Frischmann J. Frigyes, Lánosy Leó, Reimann László, Reiner Ede dr., és Weiss Páló. Az igazgatóság elnökevé újból Choria Ferencet választották.

= **A dohánytermesztés előmozdítása.** Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület tekintettel a dohánytermesztés nagy közgazdasági fontosságára, miután jelenleg ezen termelési ág felkarolásának egyik legfőbb akadályát a termeléshez szükséges nyersanyagok elsősorban pedig a dohányzsinog horribilis magas ára képezi, az aradi dohánybeviteli felügyelőség útján, az illetékes helyen előterjesztést tett az iránt, hogy a dohánytermeléshez szükséges dohányzsinogot, aminek ára a háború előtt 80 koronás árral szemben ma már métermérszánként 1500-1600 korona között ingadozik, a m. k. központi dohányjövendeki igazgatóság szerepe be és azt a termelés arányában elosztva, elfogadható áron hozzáférhetővé tegye a gazdák rendelkezésére.

= **Első Magyar Iparbank.** A tegnapi megtartott igazgatósági ülés megállapította az 1916. évi mérleget, mely 924.485.78 korona nyereséggel zárul. Az igazgatóság elhatározta, hogy ebből 15 korona osztalékot fizetnek és a tisztviselők nyugdíj- és segélyalapjának dotálására, valamint egyéb alapszámból levonások után fennmaradó 105.845.48 koronát új számlára vigyék át. A bank közgyűlése március hó 20-án fog megtartani.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. március 3-án csütörtök:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Körmives Kelemen.

Dráma.

Kezdete 7 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében

Stauber József.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szűkítette le az övegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

újság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanem az ország újságolvasó köreinek, valamint a haretéren küzdő katonáknak is előszeretettel olvasott

NAPILAPJA.**MONNA VANNA.****Raffiát pótló**

szelőkötésére kiválóan alkalmas elsőrendű svéd papírból készült fonalat gyárt a „HUNGARIA” aradi pamutárugyár r. t. Mintázott ajánlatok készséggel küldetnek. 1461

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendákon stb. mutatkozó fényt radikálisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Henrikné!

Arad, Andrassy-tér. Magyarország kizárólagos képviselőjénél 1.-, 1.50, 2.- koronás üvegekben. 627

Lapkihordópar felvételük.

Bővebbet a kiadóhivataltól.

7372

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Részrangu minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bonne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, főzom fűszeres ízű, zsonyító, a gyomorra és vesére jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszorított Acidot pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1843

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kőzizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára havonálalt utazással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatát által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzon: csak az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Dyngyichár fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habak! A szagtireget desztillálja, utána gyönyörűen kellemes. Az egy porcelán-szelencének 80 fillér.

renti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Mekveházal szemben.)

1561—917. absz.

Hirdetmény.

A gazdasági munkás és családsegély pénztár járulékaival szerkesztett 1917. évi kivétési lajstrommal tétetik folyó évi március 4-én kezdődő 3 napi közszemlére, hogy azt az érdekeit munkaadók betekinthezik és a séreimes kivételében írásbeli kifogásukat a közszemlére tétel letételeiől számított 15 nap alatt az adóügyi tancsornán beadhatják.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálataba fogadott új családokat a szolgálata lépés napjától számított 15 nap alatt a családok nyv bemutatása mellett az adóügyi osztálynál annál inkább bejelentése, mert bármely esetben csak oly családok után tarthat igényt a munkaadó a 8. §-ban biztosított segélyre, akik szabályszerűen bejelentvén, a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Miután az érdekelte munkaadókat az értesítjük, hogy minden egyes gazdasági család után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulást díjat a városi pénztárnál haladéktalanul befizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e címen felszámítható költségeket megtéríteni, ha az a család, kit baleset ért, az összeírás lajstromba felvételétől utána a díj esedékességéig vagy a baleset előtt legalább 30 nappal tényleg befizette lett.

Arad, 1917. március hó 3-án.
A városi adóhivatal.

Viszketegséget

rúht, sömört legbiztosabban elmulasztja a **Barna zsír.**
Kis tégely K 1.60. nagy tégely K 2.—, család adag K 9.—, utasítással rendelhető: Dr. Flesch E. «Korona» győgytárából, Győr.

Száz eszerhasáb tűzifa

waggonitételeként, azonnali szállításra kapható

Körösvölgyi

1538

Pálinkaraktárban.

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 65.

Viszketeladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-bonbonok és cukorka árak lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,

Andrassy-tér 18. Salacz-u. sarok.

Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Földbirtokosoknak

35 évre 4% kamat 99 ártelelyam,
50 évre 5% kamat 1% törlesztés teljes árfolyam,
65 évre 4% kamat 0.85% törlesztés 94% árfolyam mellett, továbbá

aradi és békéscsabai házakra
50 évre 5% kamat, 1% törlesztés 98 árfolyam mellett törlesztési kölcsönök: folyósítást és birtokparcellázásokat elvégzi és gyorsan keresztül vezeti a Budapesti Közös-közvetítő és Parcellázó Reszvénytársaság Budapest, VIII. Kenyérmező-u. 6. Aradi megbízottunk: Bonyhádi József ut. Kapa-u. 47. d. u. 2-4-g.

879—1917. kh.

Hirdetmény.

Folyó évi január hó 1-én életbe lépett eljárási szabályrendeletet a következőkben tesszem közhirűvé:

1. §. Arad szab. kir. város területén tartott kutyák után adót kell fizetni. Ez a kötelezettség a kutya elvadásztatásának napjától kezdődik. Adómentesek a katonai, csendőrségi, vagy rendőrségi célokra szolgáló beosztott, vagy okt. társ alatt álló, továbbá a városi mezőőrök és erdőőrök birtokában levő és hivatásuk gyakorlására szükséges kutyák.

22 §. Minden kutyaérintő köteles kutyáját keltsen etetni, itatni és gondozni, és egészségi állapotát figyelemmel kíséreni.

23 §. Mihegyt valamely kutyán belső megbetegedése utaló jelek mutatkoznak, ugyisint ha a kutya bukál, vagy megszökött, továbbá, ha azt veszettségre gyanus, vagy veszett állat megmarta, birtokosa, illetve a gondosásával megbízott egyén, azt az 1888. évi VII. t.-c. 126. §-ában megjelölt állategészségügyi hatóságnál (kapitányi hivatalnál) bejelenteni köteles, egyaránt köteles a kutyát, amennyiben nem szökött meg, a hatóság intézkedéséig elzárni vagy biztos helyen elzárni. A veszettség, veszettség gyanúja, vagy fertőzés gyanúja esetén követendő eljárásra az 1888. évi VII. t.-c. 65—72 és ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 40090—1888 sz. rendelet 189—192. §-aival, nemkülönben az 52968—1908. sz. földművelésügyi minisiteri és az e tárgyban kiadott egyéb minisiteri rendeleteknek határozmányai irányadók.

24 §. A város belterületén minden kutya az utcára általában háson kívüli helyre csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral bocsájtathatók.

25 §. Harapós és általában a közbiztonságra veszélyes kutyákat nappal biztos módon megkötve, bekerített helyen kell tartani, éjjel pedig azok csakis zárt udvarban bocsájtathatók szabadon.

26 §. A tanyákon tartott kutyákat a vadászati tilalmi idő alatt pásatorkutyákat pedig nyakukró, első lábuk alul 8 centiméter távolságra jelző oly koronával kell ellátni, mely őket a szabad mozgásban lényegesen korlátozza.

27. §. Vendéglőbe, kávéházba, vagy más nyilvános helyiségbe ugyisintén társaskocsiba kutyát bevinni nem szabad. E tilalom betartásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa (bérletje) illetve a társaskocsi alkalmazottal felelősek. Sétányokra kutyát vinni szintén tilos.

28. §. Vására kutyát vinni tilos.

29. §. Kutyát kínani, durván bántalmazni, üldözni vagy zaklatni tilos.

Büntető határozatok. Kihágást követ el: a) aki másnak a kutyájáról az ebbárcát jogtalanul elveszi, b) aki más kutyájáról szóló ebbárcát saját kutyáján használja, c) aki saját kutyájára szóló ebbárcát másnak adja, d) aki kutyáján hamis, vagy meghamisított ebbárcát viseltet, e) aki a 6—8 §-okban előirt bejelentést elmulasztja vagy az eladó kivétele szempontjából — lényeges körülményre vonatkozóan a valóságnak meg nem felelő bejelentést tesz, továbbá aki kutyája részére az ebbárcát ki nem váltja, f) aki a jelen szabályrendelet 22—30 §-ai ellen vét, amennyiben cselekménye súlyosabban sem minősül, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Grein, főkapitány.

Hirdetmény.

Ujszentanna községnek 10 darab tenyészizagotvánnyal ellátott kanra van szüksége. Felhívjuk az érdekelteket, hogy ajánlatukat a községi előjárósághoz 8 napon belül adják be.

Ujszentanna, 1917. március 7.

Az előjáróság.

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felhívjuk az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen fájdalommentes és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az arcról. Gyönyörű arcot eredményez, meglepően gyorsan teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Készüljön kozmetikus arcápoló intézetomban ideiglenesen Battyányi utca 10. szám alatt.

Barthélemy, szakképzett kozmetikus

IRÓGÉPEK,

számoló-, sokszorosító- és diktáló gépek, valamint ezekhez minden kelléknek!

(ezelag, carbonpapir, sokszorosító-viaszlap és festék, sokszorosítópapír, stb. stb.) csakis elsőrendű minőségben való eladása.

Internationalis javító-műhely

minden néven nevezendő mechanikai gépekre — szakaszerű vezetés mellett — berendezve.

Állandó gyors- és gépiró-iskola. Írásmunkák, sokszorosítások, vállalása.

ZIFFER és HOLLÓ cégneél

ARADON, a főpostával szembeül.

Fagydagasztatok

FRIGIN.

szüntetőre legjobbat szer a

elmeilezésére, nagy viszketegségű betegségek meg-

Ara csak ottel és utasítású 1 koroná.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piroskít, nem ragadós. A beszerzését vigyázzal kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 koroná.

Polesskák

kiirtására a legbiztosabban és teljesen csak a „Ph. veszt-sav”-val elvégezhető. A butorokat nem rontja, meg nem poték a kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 koroná.

Legjobb fekete hajfestő

a „Helogen”. Egy pár perc alatt bármely haj színt, vagy hajszínt a legzöldebb állandó fekete színné lehet festani anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 koroná 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítottatott 1896. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetéseket díjat azavak eserint szenteljük.
Minden apró hirdetés ára 8 Szt. Vastagabb betűkkel 16 Szt.
A vastagabb betűkkel írván azavakat előnyösebbé teszi.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeit alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Megvárás
Levelet megkaptam, vasárnap délután háromkor a Mihályi esküvőre várom. Barátné. 1607

Melyik idősebb.
feltehetően ismerem őt, nagyon kellemesen szórakozni egy kedves, finomlelkű fiatal leány. Az íjón „Arvacska” jellegre a kiadó. 1614

„Vad-éjszaka”
Levele van elvált asszonytól. 1620

„Eltűnő”
Jellegre levél van csinos leánytól. 1627

Uzi nő
tisztességes ismerősemet keresi egy fiatal Levelet „Fehér Mező” jellegre kiadó továbbit. 1626

Sanyitám
Jól vagyok sommi bajunk, eszöl Anyád. 1632

Két jó barát
szívesen két jó barát tisztességes barát-ságát keresi. Levelet „Tiszavirág” és „Mavasi gyopár” jellegre kerünk a kiadóba. 1634

Középkora
komoly férfiakat keresek, tisztességes barátokat keresek intelligens nő, kit valamely hivatalba segítsen. Ha van leány, levelet „Arva vagyok” címmel a kiadóba kerök. 1636

Alkalmazást keres.

Egyes munkatársak
házihoz ajánlok. Borostói Miklós utca 33. 1611

Franlein
sucht Stelle für aufs Land zu Kinder oder als Hausfräulein, spricht perfect deutsch und ungarisch. Adresse in der Administration. 1608

Két megbízható
intelligens asszony, magyar német nyelvtudással, tisztelt feladat keres. Cím a kiadóhivatalban. 1602

Alkalmazást nyer.

Kerestem népszerűtől,
egyszerű asszonyt barátságosabb és idősre munkafelügyelőt keres. Niederrain Gyula gazdaság, Arad. 1619

Műszaki feladatok
fiatal leány felvételük telefon mellé. Cím a kiadóban. 1623

Intelligens
deutsches Fräulein wird zu zwei kleinere Mädchen (7.-6 Jahre) gesucht. Adresse in der Administration. 1622

Újvas fűszerkereskedő
kegyes feladat, lehetőleg azonnali beépítésre kerestek. Ajánlatokat, Lobstein közlő Gyula gazdaság, Arad. 1620

Jó megtelepedés
fűszerkereskedő segédt felvétel. Kertész Pál Arad Erzsébet utca 13. 1629

Vas- és fűszerkereskedésben
jó fizetésű, tisztességes kereskedő segédt felvételük Cateán Jánosnál, Brád 1611

Fiatalkorú
csodálatos felvételük. Ajánlatok felvételükkel Fritz Gyula Gyula gazdaság, Arad. 1620

Jó megtelepedés
Egyes elárulástól felvétel Ingvez I. és Fia cég. 1594

Nő, lehetőségek
irodalmi munkát keresek, kinek leendője a házmesteri munkát vállalja. Jelentkezni lehet Laendler gázfűrészes irodában Boros Benti-tér 20. 1596

Egyes munkatárs
alkalmazást nyer Kerpel könyvkereskedésben. 1635

Lakást keres.

Két emeleten
szobát keresek a belvárosban, fürdőszoba és villanyvilágítással. Címeket kerünk. 1606

Kiadó lakás.

Két emeleten
szobát keresek a belvárosban, fürdőszoba és villanyvilágítással. Címeket kerünk. 1606

1. e. elleg 3 szoba
butorozott szoba azonnali kiadó. Lipót-utca 3/a. 1621

Boros Benti-tér 20.
szám alatt 5 szobás modern I. emeleti lakás egy nyitott és egy csukott erkélyvel, továbbá egy 3 szobás II. emeleti erkélyes lakás, mindkettő május 1-ére kiadó. Irtelekezni Laendler gázfűrészes irodájában. Telefon 6. 1596

Ingatlan.

Kupa-utca 24/a.
számú ház szabad kézből eladó. 1569

Egy ház
két nagyobb lakással és kerttel, megvételre kerestek. Cím a kiadóba ker 1603

Tihányi István, 59. számú
ház, 8 lakással, szabad kézből eladó. Bőven es. Viasz István, Lővész-utca 5/a. szám. 1615

Magyar-utca 22. számú
bérház és Minály-utca 59 számú magánház szabad kézből eladó. Irtelekezni lehet Magyar-utca 23. 1616

Eladó
egy négyszobás magánház. Irtelekezni lehet kocsis utcán. Várjassy Lajos-utca 50. sz. 1618

330 magyar holdas
birtok, Aradhoz közel Csannadmegyében, élő és holt fészerezéssel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1624

Eladó
a főtérhez közel emeletes bérház 10 évi adómentes. Cím a kiadóban. 1633

Egy emeletes bérház,
teljesen jókban tartott, 10 lakással, eladó. Széll-utca 2/a. 1425

Uray-utca 9/a. számú
ház, szép, parkított udvarral, eladó. Irtelekezni lehet Schweffer virágkereskedés, Minolta-palota. 1614

Eladó
egy sarokház. Tudakozódni Fácán-utca 6. 1623

Máriarodan
csinos ház, kerttel, villamos megállónál, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1638

Megvételre
Kossóti-teléken Boros Gábor u. 5. 1625

Gyógyászat.

Tyukszem
és minden bőrszembetegségek ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmegbizhatóbb tyukszem a tapasz párnái használata után leválnak, a győző fájdalom azonnali megszűnik. Ára 1 korona. Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad. 16

Üzletek.

Egy lényegesen
trafik- és italüzlet engedélyvel ellátva, utazás miatt, május 1-től átadó, esetleg házilag együtt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6096

Egy jól megvált vendéglő.
elbízható miatt eladó. Asztalos Sándor-utca 2-3. 1548

Ünneplő kiadó
Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hammer Vilmos villanyműszerész. 1028

Vétel és eladás.

Szevillai borbély,
Hoffmann meséi, Szentiványi álmom és más örökös operák 40 filléért kaphatók Deák Béla könyv- és papírkereskedésében Forray-utca. Telefon 902. 871

Régiesség:
regi csizmopos órákat vesz Zombory József, Forray-utca. 1610

Nagy méretűre
kerestek megvételre, esetleg kölcsönképpen a hóbortlani társaság. Ajánlatokat kér Kertész és Vannay, Szabadság-tér 2. 1618

100.000 db.
új vagy használt felvétel venni. Kérlek ajánlatot Schilling Samu Kijelölt emre. 1626

Tenyészpulyka
1-2 dr. fehér mexikói kiváló faj kimpulyka eladó. Háromy gazdaság Deák Ferenc-utca 5. 1638

Teljesen
jókban levő, felvétel beteg részére, megvételre kerestek. Ajánlatok Meer Mór es Fia és öntözés. 1604

Vessék
bármilyen pengés dugót 30 filléért darabját. Vidékre: utárvétel és csomagban küldhetik. Krausz Henrik Arad, Boesky-ter 5. 1405

Remény,
benzolt, (spirítus) szeszpótlókat vessek. Panker, Fácán-utca 6. 1625

Vessék
a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt bútort. Vidékre is megvétel. Bleier Ignáz Boesky-utca 1. 761

Eladó
fűrészek, benzomotorok, lakatosgépek, szerszámok, fűtők, kovácsüzem, strájkosok, 2 kerékű kézikocsi, Autókényszerítő kocsik, tárgyak. Fácán-utca 6. 1624

Kevés kávé,
cukrosított telet és szentes, kicsinyben kapható, 9 koronáért kilója. Farkas Ferenc vegyeskereskedőnél, Ovár-utca 7. 1571

Boroskereskedés
36, 30, 20 hectolitereset egyenként 800 litert használhat jókban és 600-700 hectoliter elad. Wllye József, Nagyöcs. 1591

Vessék
koronázási belyegyeket és egész gyűjteményeket. Könyvtárakat és egyes könyveket. Kerpel könyvkereskedés. 901

Egy jól megvált egyenruhát
2 1/2 méteres motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Siklován Ilica
női divatteremtés áthelyezte Szabadság-tér 20. szám alá. 1631

Cukorboró,
hagyva, tök, uborka és különféle kerti magvakat szeresse be Schweffernél, Minolta-palota. Ugyanott 1 tanulócsány felvételük fizetéssel. 1557

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételük az Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Hehs.
A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Eladó, fényes, zsiros, atkás (mitoseres) arcot naponta ahány-szor szükséges, gyapotrát ontott folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés ehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmulnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyeszeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Dr. Schalkovszky
lábizsdá. eleni szere, biztos, kipróbált. Ártalmatlan szer, rögtön hat, Ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerésznél.

7 láb hosszú hasított tölgyfa szőlőkaró kapható

Oravetz Miklós
fakereskedő, Alsó-Marospart-sor 24. 1612

4722-1917. kb.

Hirdetmény.

Köztársaságunk, hogy a miniszter úrnak 465-1917. E. M. sz. rendeletével felállított Vasbiztonság 22-1917. IV. sz. értesítése szerint. A fent hivatkozott rendelet 5. §-ában f. é. február hó 25-vel megállapított bejelentési határidő 1. é. március 10-re lett elhalasztva, — valamint, hogy a rendelet 5. §-ának utolsó bekezdése szerint 10.000 kg.-nál kevesebb rudvasmennyiség és 8000 kg.-nál kisebb vaslomezemennyiség nem a Vasbiztonságnál kereskedő, hanem a kereskedő utján szerzendők be.

Arad, 1917. február 26.

Green, főkapitány.

Feter Teréz kozmetikai intézete Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás Szepes májfaltos, miteseres, peltanosos aoot széppé, rancos, öreg, do a cot szilvává eszek. Szemöldösöt, hajszálakat végleg eltávolít. Vörös orr a kényelmes, a bőrgyógyász, hajápolás. Arcmaszke jutányos bérletben. Szerek széles választékban. Fogadok 9-12-ig, 2-6-ig, hivatalnokokat és különös alkalmakhoz esti órákban is. 524

Felter Teréz, Arad, Forray-utca 4. szám, I. em.

Mattaine-jele

patkány és egérirtás új eljárás szerint.

Patkány- és egérirtáshoz ajánlok patkány- és egérirtószert. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérirtószere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérirtószert bacillus
Ára: 1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-500 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine” vegyeszeti laboratórium

Arad, Boros Benti-tér 1. szám. Telefon 10-45. 105

Kifutófiu jó fizetéssel felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban